

RENAȘTEREA

FONDATOR: EPISCOP

NICOLAE IVAN 1919

Anul XXVII

Serie nouă

Decembrie

2016

12

(320)

Prețul: 3 lei

EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ A VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului,
Locțiitor de Episcop al Maramureșului și Sătmarului

Nevinovăția pruncilor

„Adevărat vă zic vouă:
de nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii,
nu veți intra în împărăția cerurilor.” (Matei 18, 3)

Nin nou ne prosternem în fața ieslei din Betleem spre care, ca și pe păstori, ne-au călăuzit îngerii spunându-ne: „Nu vă temeți. Căci iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, care este Hristos Domnul” (Luca 2, 10-11). Și ce găsim acolo? „Un prunc înfășat, culcat în iesle” (Luca 2, 12). Este **Pruncul Preanevinovat** prevestit de Proorocul Isaia: „Căci Prunc s-a născut nouă, un Fiul s-a dat nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui și se cheamă numele Lui: Înger de mare sfat, Sfetnic minunat, Dumnezeu tare, biruitor, Domn al păcii, Părinte al veacului ce va să fie” (Isaia 9, 5).

Lucrul acesta se întâmplă, după cum spune Sfântul Pavel, la plinirea vremii: „Iar când a venit plinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca pe cei de sub Lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea” (Galateni 4, 4-5). În sufletele noastre, ca și-n sufletul păstorilor ce se închinău Pruncului, răsună lauda îngerilor: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 14).

Pruncul Preanevinovat vine într-o lume dezbinată și fracturată de ură ca să aducă înfrățirea prin iubirea și pacea absolută pe care o prevestise proorocul: „Atunci lupul va locui împreună cu mielul și leopardul se va culca lângă câprioară; și vițelul și puiul de leu vor mânca împreună și un copil îi va paște” (Isaia 11, 6).

Colindele noastre îl văd pe Pruncul Mântuitor, „Mititel, înfășețel, în scutele de bumbăcel”. Sau, relatând ce s-a întâmplat atunci, spun în versuri simple: „Și-a născut un Prunc frumos! Și-L numi Iisus Hristos. / L-a născut în iesle jos, / Să ne fie de folos, / L-a născut pe fân uscat, / Să ne scape de păcat!”¹ **Pruncul Preanevinovat** a venit „Să se nască! Și să crească, / Să ne mântuiască”².

Dumnezeu se face Prunc Mititel, se face om, ca pe noi oamenii să ne îndumnezeiască, să ne scape din păcat și din moarte. Iar noi, la rândul nostru, trebuie să ne facem buni cu semenii noștri. Nu zadarnic zice un alt colind: „Acum te las, fii sănătos, / Și vesel de Crăciun, / Dar nu uita când ești voios, / Creștine să fii bun”³.

Părintele Dumitru Stăniloae subliniază acest mare adevăr: „Dumnezeu S-a făcut Om ca să scape pe oameni de moarte și să le dăruiască viață veșnică în El Însuși, și avem în acest fapt dovada unui Dumnezeu al iubirii, care dă un preț nemăsurat fiecărei persoane umane. În acest caz nu numai Dumnezeu se face om pentru oameni, ci și fiecare om e făcut om nu numai pentru sine, ci și pentru ceilalți”⁴.

Pruncul Preanevinovat are, atât din punct de vedere spiritual, cât și din punct de vedere fizic, frumusețe absolută. „Iisuse, frumusețea cea prealuminață”⁵, zicem în Acatistul Mântuitorului, sau „Mai frumos cu chipul / Decât oamenii toți”⁶, în slujba Prohodului Domnului.

Evangelia apocrifă a lui Pseudo-Matei ne relatează că, atunci „când intră Maria în peșteră, toată peștera încesu să strălucească, de parcă soarele însuși era acolo; ai fi zis că era în miezul zilei într-atât de puternic scâldea peștera aceea lumină dumnezeiască; cât a rămas acolo Maria a fost lumină tot timpul, zi și noapte; acolo a născut ea un Prunc pe care, atunci când se naștea și după aceea, l-au înconjurat îngerii zicând: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace și între oameni bunăvoire»”⁷.

Este mare Taina Întrupării **Pruncului Preanevinovat**. Pe bună dreptate un teolog spune că „Taina nu suferă ispitire, ci se admiră, se contemplează și se meditează. Din acest motiv evanghelistul Luca ne spune de mai multe ori că Sfânta Fecioară «păstra toate lucrurile acestea în inima ei» (Luca 2, 19 și 51), indicându-ne atitudinea corectă în fața misterului. Cu această atitudine plină de uimire și de bucurie au privit primii creștini evenimentul nașterii Domnului și anii copilăriei lui Iisus”⁸.

Contemplând și noi Taina Întrupării Pruncului Nevinovat îi zicem: „Doamne Iisuse! Blândețe și Bunule Prunc în care S-a întrupat ca Om, Fiul lui Dumnezeu! Ajută-ne pe fiecare în parte și pe toți împreună ca să ne lepădăm cu totul de ura ce ne desparte și să căpătăm în inimă dragostea pe care Tu o ai, spre a putea intra și noi în rândurile adevăraților închinători ai Nașterii Tale”⁹.

Nu numai **Pruncul Cel Cresce** este nevinovat, ci orice prunc, cu toată ereditatea sa păcătoasă, își are nevinovăția lui. De aceea zice Domnul Hristos: „De nu vă veți întoarce și nu veți fi ca pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor” (Matei 18, 3). Iar Sfântul Apostol Pavel ni-i dă pe copii ca model de nerăutate: „Fiți copii când e vorba de răutate” (1 Corinteni 14, 20).

**Sărbători
binecuvântate!
La mulți ani întru
Hristos!**

DIIN SUMAR:

– Dumnezeu și Patria – **† ANDREI ANDREICUȚ** .....(p. 2)

– Slujitorul făpturii – **ALEXANDRU NEMOIANU**... (p. 3)

– Sărbători de iarnă,

cu familia regală – **MIRCEA GELU BUTA**.....(p. 3)

¹ Ioan Brie, 73 Colinde, Cluj-Napoca, 1980, p. 42.

² Ioan Boșca, 1484 Colinde, Terr Armonia, Alba Iulia, 1999, p. 621.

³ Ioan Brie, op. cit., p. 6.

⁴ Colindul Din an în an.

⁵ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Chipul nemuritor al lui Dumnezeu, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1987, p. 308.

⁶ Ceaslov, EIBMBOR, București, 1973, p. 280.

⁷ Prohodul Domnului, Târgoviște, 2002, p. 10.

⁸ Cristian Bădiliță, Evangheliile Apocrife, Humanitas, București, 1996, p. 162.

⁹ Alexandru Moldovan, Evangheliile „Copilăriei” lui Iisus, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2011, p. 23.

¹⁰ Toma Chiricuță, Același Staul, dar nu aceeași închinători, în „Fântâna Darurilor”, București, Decembrie, 1933, p. 288.

Atât spiritualitatea creștină, cât și cultura, în general, subliniază candoarea și nevinovăția copiilor. Pe bună dreptate se spune că ochii unui copil și un cer senin sunt în măsură să-ți facă întregă viața fericită: „Copilul este o făptură a vieții neîntinate, este o floare deschisă luminii, este un îndemn la simplitate și frumusețe. În el vorbește frântura de cer dată omului odată cu începutul”¹¹.

Nichifor Crainic, în lucrarea „Nostalgia Paradisului”, folosindu-se de o scriere din vechime, face un tablou strălucit al copilului care este prototipul cetățeanului Paradisului: „Pruncul de se va bate plânge, și împreună cu cei ce se bucură cu dânsul, se bucură. Dacă va fi ocărât nu se mânie; dacă va fi slăvit nu se înalță. Dacă vor cinsti pe altul mai mult decât pe el nu pizmăiește. Dacă vor lua ale lui nu se tulbură. De vor lăsa lui puțin ca moștenire, nu știe, nu intră la judecată cu cineva, nu se pricește pentru ale lui, nu urăște pe vreun om. De va fi sărac, nu se întristează; dacă este bogat, nu cugetă înalt. De va vedea muiere, nu o pofteste”¹².

Pentru a-și da seama de sensibilitatea sufletească a cuiva, Episcopul Nicolae Ivan îi pune trei întrebări de baraj: Ți-s dragi florile? Ți-s dragi cântările? Ți-s dragi pruncii? Dacă răspunsul era pozitiv treceai examenul. Un om cu sufletul normal nu se poate să nu iubească copiii.

Dostoievski, cu neîntrecutu-i talent de prozator și analist al stărilor sufletești, va scoate în evidență nevinovăția sufletului de copil. În „Frații Karamazov”, când Iliușa moare, Alioșa, și el un tânăr nevinovat, le vorbește așa prietenilor săi: „Să știți că nu există pe lume ceva mai de preț și mai trainic, ceva mai folositor în viață decât o amintire frumoasă și, mai ales, o amintire plină de farmec din anii copilăriei, petrecuți în casa părintească”¹³. El își explica cu greu de ce suferă copiii: „Dacă toată lumea trebuie să sufere pentru a răscumpăra prin suferință acea neperitoare armonie, ce caută aici copilașii, explică-mi și mie, te rog. În raptul capului nu pot să înțeleg pentru ce sunt sortiți să sufere și ei și de ce armonia trebuie neapărat plătită cu prețul suferințelor lor?”¹⁴.

Este un adevăr că pruncii dau frumusețe și seninătate vieții noastre, viață care fără ei n-ar avea farmec. Ei aduc cu ei „inocența, dragălașenia și blândețea. Copilul îndulcește viața noastră atât de amară; făptura sa mică cu aripi la suflet ne dă multe învățăminte”¹⁵.

Din nefericire, observăm că în lumea noastră se duce o luptă împotriva pruncilor și se încearcă o corupere a lor. Pe vremea nașterii Mântuitorului, Irod, văzând că a fost înșelat de magi, „s-a mâniat foarte și trimițând a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și în toate hotarele lui, de doi ani și mai în jos” (Matei 2, 16).

Irod are urmași. În România, în ultimii cincizeci de ani, s-au făcut 22 de milioane de avorturi. O țară întregă a fost ucisă. „Pentru că avortul sau întreruperea sarcinii, nu este un oarecare act nepermis moral, ci este, fără nici un fel de nuanțări,ucidere. Esteucidere cu premeditare. Esteucidere, mai vinovată, mai păcătoasă și mai urâtă de Dumnezeu decât oriceucidere, pentru că ia dreptul la viață unei ființe omenești înainte de a o gusta și mai ales înainte de a se învrednici de Sfântul Botez”¹⁶.

Și nu este singura agresiune împotriva pruncilor, deși e cea mai gravă, ci se păcătuiește împotriva lor și printr-o seamă de mijloace de a-i corupe. Modalități perverse prin care se încearcă prematur o „educație” sexuală, accesul facil la site-urile erotice, influența prietenilor rele, le mutilează sufletul și le pun în pericol sănătatea.

Să nu uităm că orice copil este unicat, un fir curat gingaș și sfânt, care așteaptă să înflorească și să dea rod. Acest pui de om nu trebuie neglijat și, cu atât mai puțin, nu trebuie corupt. Psalmistul David, gândindu-se la modul minunat în care e zidit omul, zice: „Tu ai zidit rărunchii mei, Doamne, Tu m-ai alcătuit în pântecele maicii mele. Te voi lăuda, că sunt o făptură așa de minunată” (Psalmul 138, 13-14). Și dacă totuși catastrofa s-a produs prin neglijența celor mari sau, mai rău, prin aportul lor, la ce se ajunge? La o generație aproape descreștinată. La o generație robită de patimi, care adesea te înspăimântă. Petrecerile care au loc ziua, dar mai ales noaptea, n-au eleganța pe care ar dori-o un tânăr educat și manierat. Părinții și profesorii sunt într-o continuă dezorientare referitor la mijloacele de salvare.

Anul ce se încheie a fost dedicat de către Sfântul Sinod tocmai educării copiilor și tinerilor. Noi credem că nu-i totul pierdut și că formarea și educarea tinerilor este posibilă. Modelul absolut al formării acestora este Pruncul Mântuitor. Despre El se spune că „Iisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul la Dumnezeu și la oameni” (Luca 2, 52).

Și copiii și tinerii noștri dorim să-i creștem după modelul Lui. Dar, pentru ca efortul nostru să fie încununat de succes, trei instituții trebuie să-și dea mâna: Familia, Biserica și Școala. Să-I redăm lui Dumnezeu locul ce I se cuvine în viața noastră, publică și personală, începând lucrarea de curățire pe toate planurile și folosindu-ne de toate mijloacele. „Să purcedem la cruciada bunului simț și a unei culturi morale, dorite de Dumnezeu, împotriva desfrâului, care ne ucide

¹¹ Ernest Bernea, *Îndemn la simplitate*, Editura Anastasia, București, 1995, p. 108.

¹² Nichifor Crainic, *Nostalgia Paradisului*, Editura Moldova, Iași, 1994, p. 263.

¹³ Dostoievski, *Opere*, Vol. 10, Editura Univers, București, 1972, p. 598.

¹⁴ *Idem*, Vol. 9, p. 331.

¹⁵ Ernest Bernea, *op. cit.*, p. 108.

¹⁶ † Melitos Katamaras, *Avortul*, Editura „Orthodoxos Kypseli”, Tesalonici, 1991, p. 28.

tineretul. Să eliminăm pornografia, fără nici o concesione, din arta vizuală, din arta cuvântului și gestului”¹⁷. Să milităm pentru familia tradițională formată din tată, mamă și copii.

Marele pedagog J. A. Comenius spune: „a educa tineretul cu prevedere înseamnă a te îngriji ca sufletele lor să fie ferite de stricăciunile lumii și ca semințele onestității omenești împlântate în ei să ajungă să încolțească fericit, prin neîncetate îndemnuri și exemple, apoi ca mințile lor să fie pătrunse de cunoașterea adevărată a lui Dumnezeu”¹⁸.

Observând derapajele de la o educație corectă, Enciclica Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe subliniază această realitate: „În vremurile noastre se pot observa noi tendințe în domeniul creșterii și educației cu privire la conținutul și scopurile educației, precum și în privința felului în care sunt văzute copilăria, rolul profesorului, al clerului și al școlii contemporane. Din moment ce educația se leagă nu doar de ceea ce este omul, ci și de ceea ce ar trebui să fie, de conținutul responsabilității sale, este de la sine înțeles că imaginea pe care o avem despre persoana umană și sensul existenței sale, determină perspectiva noastră asupra educației. Sistemul educațional dominat de viziunea secularizată și individualistă îngrijorează profund Biserica Ortodoxă”¹⁹.

Cuvintele noastre de îndemn pentru a-i forma pe copii și pe tineri sunt slabe, dar este puternic cuvântul **Pruncului Preanevinovat**, ce s-a născut în ieslea din Betleem. Și astăzi, ca și atunci când era pe pământ, știm că El îi învață pe oameni „ca unul care are putere” (Matei 7, 29). El ne îndeamnă să fim ca pruncii, în ce privește răutatea, ca să putem dobândi Împărăția Cerurilor.

În învățătura Lui încercăm să-i creștem și să-i formăm pe toți, mici și mari. Așa ne sfătuiește și Sfântul Pavel: „Voi, părinților, nu întârâtați la mânie pe copiii voștri, ci creșteți-i întru învățătura și certarea Domnului” (Efeseni 6, 4).

Rugându-L pe **Pruncul Mântuitor** să ne ajute să ne creștem copiii după modelul Lui și să fim nevinovați ca pruncii, pentru ca să putem să moștenim „*Raiul cel închis ce azi S-a deschis*”, dorim ca praznicele Crăciunului, Anului Nou și Bobotezei să le petreceți cu bucuria pe care pruncii o au la sărbători.

¹⁷ Toma Chiricuță, *Generația nouă*, în revista „Fântâna Darurilor”, octombrie, 1929, p. 318, București.

¹⁸ J. A. Comenius, *Magna Didactica*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1970, p. 14.

¹⁹ Enciclica Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, Creta 2016, în „Tabor”, anul X, 7 (2016), p. 9.

Dumnezeu și Patria

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului
Loțiiitor de Episcop al Maramureșului și Sălajului

echiul dicton „Nihil sine Deo” își are rădăcina în experiența de veacuri a oamenilor preocupați de cele spirituale și de modul în care se desfășoară viața universului nostru. Ei și-au dat seama că nimic nu se poate realiza fără Dumnezeu. E greu de definit credința, dar, totuși, dăm două definiții.

Sfântul Apostol Pavel definește credința așa: „Credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute” (Evrei 11,1). Iar Avva Pimen zice: „Credința este a petrece cu smerită cugetare și a face milostenie”¹.

Credința este un dar venit de sus, dar și rezultatul căutărilor și frământărilor tale. Filosoful Petre Țuțea, întrebând dacă în tinerete a fost ateu, n-a negat, ci a răspuns: „Da. Și am avut revelația că în afară de Dumnezeu nu există adevăr, că El e adevărul unic”². Apoi trage concluzia: „Fără Dumnezeu, fără credință, omul devine un animal rațional care vine de nicăieri și merge spre nicăieri”³.

Pentru noi sunt două valori absolute: Dumnezeu și Patria. Din nefericire în aceste vremuri secularizate și secularizante nu toată lumea le receptează ca atare. Imnul nostru național afirmă

¹ Avva Pimen 69, *Patericul*, Alba Iulia, 1990, p. 175.

² Petre Țuțea, *Între Dumnezeu și nemaul meu*, Anastasia, București, 1992, p. 61.

³ *Ibidem*, p. 64.

cu tărie că înaintea cortegiului sunt „preoți, cu crucea-n frunte! Căci oastea e creștină”, și, totuși, fără discernământ, sunt voci care încearcă discreditarea Bisericii. Iar dragostea față de Patrie, față de drapel, de imn și de însemnele oficiale, este dusă în derizoriu. Or, pentru aceste valori, a curs mult sânge, s-au dat multe jertfe. România Mare este darul lui Dumnezeu, zicea Mircea Vulcănescu, tocmai pentru jertfa și dragostea față de neam a eroilor noștri.

Un dascăl care a participat la primul război mondial, apoi la făurirea României Mari de la 1 Decembrie la Alba Iulia, este surprins de Ion Agârbiceanu într-un dialog de iubire cu Patria sa: „Tu știi cât am dorit să te văd așa cum ești acum cu toate lanțurile sfărâmate, să strălucești de întreaga ta tinerete și frumusețe. Credeam că-ți vor cădea la sfintele tale picioare adoratorii cu sutele de mii, să te vadă, să te admire, să te cunoască, să te iubească. Credeam că se va face o liniște de biserică de jur-împrejur, și tu vei fi altarul. Și, iată, în jurul tău e larmă și alergare, oamenii se zbat după lucruri trecătoare, și tu, veșnică frumusețe, veșnică avuție, ești dată uitării...”⁴.

Nu credeți că sunt profetice aceste afirmații? E bine că facem parte din Uniunea Europeană, dar observăm că-n mentalitatea multor oameni se strecoară insidios un soi de „internaționalism” mai periculos decât „internaționalismul proletar”. Cele două valori absolute, Dumnezeu și Patria, sunt considerate învechite și stânjenesc, chiar dacă acest lucru nu se declară, dar este intuit în atitudini și-n acțiuni.

Privind în urmă cu 98 de ani îi vedem, la 1 Decembrie 1918, pe platoul actualei catedrale din Alba Iulia pe cei doi prelați, Miron Cristea și Iuliu Hossu, în fruntea celor peste 100.000 de români veniți să-și manifeste bucuria și voința ca România Mare să dureze în vecii vecilor.

Suntem aici în Catedrala din Cluj pentru a celebra Sărbătoarea Națională, pentru a ne cinsti istoria și înaintașii. Pentru ei idealul vieții era să vadă înfăptuită România Mare. Din nefericire, unii dintre ei n-au reușit s-o vadă mutându-se în eternitate cu puțin înainte. Iată, de pildă, ce scria Ion Luca Caragiale: „Doamne, dacă mie nu mi-e dat să intru în pământul făgăduinței, să auz trâmbițele cântând și să văd zidurile Ierihonului surpându-se în fața soarelui ce s-a oprit în cale din porunca Ta, fă-mă s-adorm pe drum cu speranța că ceea ce nu mi-a fost dat mie, fiilor mei le va fi dat”⁵.

George Coșbuc, care murea în mai 1918, a scris: „Religia și limba se sprijinesc una pe alta: religia trăiește prin limbă – căci vai de neamul care e silit să se închine într-o limbă pe care n-o pricepe – , iar limba trăiește prin religie, căci dacă ar și începe limba unui neam să piară, câtă vreme va trăi în Biserică și în cărțile ei, ea nu poate să se stingă”⁶.

Suntem aici pentru a celebra Sărbătoarea Națională, pentru a ne cinsti istoria și înaintașii. Însă o cinstire teoretică, care nu angajează, nu folosește la nimic. De aceea îl citez pe Sfântul Pavel care zice: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmași-le credința” (Evrei 13,7).

De la Corifeii Marii Uniri până la martirii din decembrie 1989, în majoritate tineri, toți s-au mutat în eternitate cu gânduri la vremuri mai bune. Tare bine ar fi dacă nu le-am înșela așteptările. Dar reforma economică care se înfăptuiește cu atâta greutate și cu atâtea convulsii presupune mai întâi de toate o schimbare morală. Dacă vrem belșug, dacă vrem o reșezare a lucrurilor

nu trebuie neglijată reșezarea spirituală a oamenilor, pentru că e prea multă răutate în lume. Iar, pentru a ieși din ceața în care ne aflăm, avem nevoie în Biserică de suflete de apostol, iar în viața politică de genii de moralitate care să mărturisească dimpreună cu Avram Iancu: „Unicul dor al vieții mele este să-mi văd naștina fericită”⁷.

Sărbătoarea noastră națională este întotdeauna în postul Crăciunului. Or Crăciunul ne aduce aminte de faptul că Dumnezeu S-a pogorât printre

noi și va rămâne cu noi. Convinși de acest adevăr, felicităm întreaga suflare românească cu prilejul zilei de 1 Decembrie și ne rugăm ca „Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu noi, cu toți!”

La mulți ani!

⁴ Ioan Agârbiceanu, *Două iubiri*, București, 1968, p. 390.

⁵ Ioan Luca Caragiale, *Nimic fără Dumnezeu*, Anastasia, 1997, p. 48.

⁶ George Coșbuc, *Opere 4*, Eikon, Cluj-Napoca, 2011, p. 182.

⁷ Ioan Agârbiceanu, *Meditație în septembrie*, Cluj-Napoca, 1971, p. 41.

Tableta lunii

Slujitorul făpturii

Alexandru Nemoianu

Statele Unite

În secolul al XVIII-lea se plimbă prin lume fără culoare, fără apartenență și fără vârstă. Nu și fără identitate. Ca punga cu arginți a lui Iuda, despre care a scris și a vorbit, nu de puține ori, Mitropolitul Bartolomeu Anania. Să numim acest rău, pentru economia articolului, pur și simplu "Fratele I." Fratele propriu și la figurat, fiindcă, unii din lașitate, îl tolerăm, fiindcă nu avem curajul să-i deconspirăm prezența și nu-l obligăm să se întoarcă în robia disprețului public de câte ori încearcă să ne facă slujitorii nelegiurilor lui. "Fratele I." este personajul dezagreabil, duplicitar și ipocrit, omul morții, obișnuit să trăiască în eroare și în păcat, cum chiropterele în bezna întunericii. Iată-l, în zidirea lui biologică, mare, revărsat peste măsură, copilul din flori a tot ce este, în lume, fluid, trecător și nestatornic. Fără familie, răsfățat al unei libertăți de compromis și al unui statut croit perfid cu măsura, niciodată aceeași, a unei fățarnicii native, chipul și sufletul i se vor trăda, cu timpul, în imaginea mototolită a unor aspirații peste puterile lui de imitator al gândului înalt.

Lumea spune că, într-o zi, s-ar fi rățâcit la o mănăstire, unde, intrând în jocul mercantilor al celor sfinte, ar fi fost cuprins de spaima întoarcerii acasă. La acel acasă, lipsit de exercițiul înobilării prin cinste a cuvântului și prin reverență a bunului simt comun. Nu știa citi nimic: nici ceaslovul inimii, nici frumusețea cu subînțeles a numelui, nici noblețea purtării celorlalți. A fost tratat mereu cu milă, cu solitudine și cu indulgență, printre anonimi buni la toate și, cu deosebire, la nimic. Ascultător în ale lingușelii și în ale ipocriziei, "Fratele I." și-a putut, pentru o vreme, suna dogit vorbele de tinichea pe la ușile mai marilor, care i-au deschis ușa, înmulțindu-l în necinste și în instinctul atavic al slugărniceii. A ajuns, la un moment dat, chiar să-și poarte stigmatul rătăcirii și al servituții în haina de porfiră. Numai că răul este, cum se știe, chip al Diavolului, aici și pretutindeni, semănător, peste tot, al haosului minții și al silurii adevărului. Marea pasiune a "Fratelui I." este aceea de a nu înțelege nimic și de a trăi din tâlhăria iubirii credincioase a aproapelui. Impostor prin naștere, el suferă excesiv de complexul periferiei și de psihoza autosuficienței nimicoare. Este, de aceea, ubicuu, o existență fără hotare, rubedenie în eșec și în joscnie, în labilități de conștiință și în pornirea oarbă spre ridicol, cu marii dezonorați ai istoriei recente. Este omul peste care a năvălit irepresibil gloria zădărniceii și solemnitatea derizoriului. Ajuns în Lumea Nouă, a rămas același călcător de lege, grăitor al minciunii veacului din urmă și detractor, prin năravurile de lup în blană de oaie, a ideii de jertfă creatoare. Izolat, în cele din urmă, alungat din instituții, "Fratele I." a sfârșit, cu voia lui, ca ceea ce a fost dintotdeauna: smochinul fără fruct și ruina cugetării după trup a vieții. Finalul lui apoteotic e cenușa. Marea valoare practică a biografiei lui, a acestei demonii a Răului, este că ne explică tragedia căderii omului în disprețul de sine însuși. "Fratele I." din istorisirea noastră nu este o ficțiune. Este un avertisment care delegitimează scuza indiferenței noastre.

Sărbători de iarnă,
cu Familia Regală

Mircea Gelu Buta

În luna octombrie 2006, când împlinea vârsta de 85 de ani, Majestatea Sa Regele Mihai I a spus, între altele, că dorește să prăznuiască Nașterea Domnului, Crăciunul, în mijlocul poporului, străbătând satele din Ardealul de Nord, iar integrarea în Uniunea Europeană să îl găsească într-o sfântă mănăstire.

În ultimele zile ale anului 2006, Majestatea Sa Regele Mihai împreună cu Regina Ana, alături de Alteța Sa Regală Prințesa Margareta, Alteța Sa Prințipele Radu, Alteța Sa Regală Prințesa Elena și soțul acesteia, Alexander McAteer, și câțiva membri ai Casei Regale s-au aflat în județul Bistrița-Năsăud. Au fost invitați de ÎPS Bartolomeu al Clujului, care a explicat că, din punct de vedere spiritual și potrivit dreptului canonic din țările ortodoxe, Regele este unsul lui Dumnezeu și trebuie să primească respectul cuvenit. În bisericile creștine, monarhia emană de la Dumnezeu și nu de la oameni și este o certitudine că biserica continuă să conducă detașat în topul de încredere a românilor. Bizanțul ne-a deprins să percepem puterea lumească ca pe o emanație de putere divină, iar pe reprezentantul ei, ca pe un investit al lui Dumnezeu. Această optică nu a dispărut odată cu Evul Mediu sau cu epoca de Istorie Modernă. Generații întregi, mai ales lumea satului, privesc puterea nediferențiat, doar ca pe o realitate care le transcende. Mentalitatea anglo-saxonă, conform căreia miniștrii sunt servitorii cetățeanului care plătește impozite și îi întreține astfel, prinde greu la noi, poate cel mult la intelectualii care și-au făcut studiile în Germania sau în Anglia ori la ucenicii acestora.

Organizarea sejurului a fost încredințată de către Arhiepiscopul și Mitropolitul Bartolomeu Anania părintelui protopop Alexandru Vidican și Prof. Dr. Mircea Gelu Buta, Directorul Spitalului Județean Bistrița. Aceștia, împreună cu Ioan Tuca, Directorul Casei Majestății Sale Regale, au ales ca locație amplasamentul Codrișor din zona Podului Budacului, aparținătoare de municipiul Bistrița.

Membrii Curții Regale, în jur de douăzeci de persoane, au sosit în municipiul Bistrița cu o zi înainte, pentru a face pregătirile necesare. Conform programului stabilit, în seara zilei de 28 decembrie 2006, cu o exactitate elvețiană, la orele 19.00, automobilul regal a oprit în fața hotelului, unde a fost așteptat de protopopul Alexandru Vidican, Prof. Dr. Mircea Gelu Buta și Valer Sâmbăian, proprietarul locației. Cei prezenți au putut observa că și astăzi, după atâția ani de condus, Regele s-a urcat la volan cu aceeași siguranță discretă, cu o plăcere sfioasă, cu o robustețe ușor de remarcat. În plus, s-a văzut că acesta tratează mașina cu respect, așa cum sunt tratați oamenii pe care îi întâlnește zilnic, cu atenție. După ce părintele protopop Alexandru Vidican a binecuvântat pe oaspeți, doamnele au primit buchete de flori, în timp ce jurnaliștii prezenți au immortalizat momentul. După prezentarea programului, cu care Majestatea Sa Regele a fost de acord, acestea au dorit să închine un pahar de șampanie cu organizatorii, după care s-au retras să servească cina.

În ziua de 29 decembrie 2006, familia regală a făcut un prim popas pe Valea Țibleșului, în localitatea Spermezeu, renumită prin bogăția și varietatea tradițiilor și a obiceiurilor care se regăsesc aici ca fenomene vii, împletite cu însăși existența oamenilor locului. Din punct de vedere istoric, trebuie spus faptul că, acum, pentru prima dată, satul Spermezeu a avut cinstea de a primi și găzdui un rege al României și că au fost câteva ore excepționale, cu valoare și greutate inestimabile.

Potrivit vechilor rânduieli, înalții oaspeți, încă de la intrarea în sat au fost însoțiți de un alai de călăreți, îmbrăcați în straie de sărbătoare, și conduși până în fața bisericii, unde, în dangăt de clopot, au fost întâmpinați de mulțimea credincioșilor din sat și din împrejurimi, în frunte cu preoții și cu primarul localității Spermezeu. Doi dintre bătrânii satului, în străvechiul port tradițional al locului, le-au oferit să guste din pâine, sare și „horincă”, în semn de „Bun-venit!”. În mijlocul lor, copiii le-au dăruit flori, iar preotul paroh Ioan Simeon Buta s-a înfățișat înaintea Majestaților Lor cu Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce. După intrarea în sfântul lăcaș, protosinghelul Macarie Drăgoi, ca fiu al satului și cercetător al etnologiei și etnografiei acestor locuri, a rostit un cuvânt de întâmpinare. Vorbitorul a evidențiat semnificația unică a momentului, faptul că pentru prima dată un rege și o regină a României au vizitat Spermezeul și Valea Țibleșului, considerația profundă păstrată în conștiința populară a zonei pentru regii României, bucuria întregii comunități de a putea prezenta în fața aleșilor vizitatori crâmpiele ale moștenirii tradiționale, care se constituie, în ultimă instanță, în repere ale identității culturale românești, care au îmbogățit și vor îmbogăți mereu tezaurul valorilor comune ale bătrânului continent.

Credincioșii prezenți au dat glas străvechilor colinde, iar apoi oaspeții au putut vedea vechile obiceiuri ale umblatului cu Steaua și Viflaimul. La ieșirea din sfântul lăcaș, în cântecul fluierelor, s-au jucat Caprele și Turca, după care Majestatea Sa Regele și Altețele Lor Regale au răsplătit colindătorii cu daruri. O frumoasă surpriză a reprezentat gestul unuia dintre sătenii septuagenari, Alexandru Poenar, care a înmănat Regelui Mihai o fotografie moștenită de la tatăl său, Grigore Poenar, care se fotografiase în anul 1926, pe când era militar la Jandarmeria din Chișinău, împreună cu viitorul rege, în vârstă de numai 5 ani.

În continuare, înalții oaspeți au luat prânzul în casa familiei Vasile și Ana Drăgoi, dându-le prilejul să regăsească încă o mărturie emoționantă la întâlnirea dintre mica și marea istorie, când le-a fost prezentată o cană din porțelan cu imaginea Regelui Mihai copil, cumpărată în perioada interbelică, din târgul de la Năsăud, de bătrânii familiei. Din ea au băut lapte două-trei generații de urmași.

La plecare, gazdele au oferit reginei și principeselor câte un costum popular românesc de sărbătoare, ca o rememorare a unei epoci în care reginele României obișnuiau să îmbrace straiile portului popular. La ieșirea din ograda gospodăriei familiei Drăgoi, Majestatea Sa Regele și Altețele Lor au fost colindate de o ceată de flăcăi, îmbrăcați în străvechiul port tradițional.

În continuare, oaspeții au vizitat câteva ateliere meșteșugărești din satul Spermezeu. A fost vorba de moara veche de apă „a lui Andrei”, încă funcțională, de „Căucia de la Podul Sănătorii”, unde tânărul fierar a arătat oaspeților modul de confecționare al potcoavelor, apoi de coajăria lui Ioan

Cristea, unde, impresionate de frumusețea coajăriei din blană de oaie, principesele au ținut neapărat să achiziționeze câteva piese vestimentare. De aici, alaiul s-a deplasat la una dintre cele mai vechi case din sat, construită la începutul sec. XX, locuită de badea Alexandru Clapa împreună cu fiul și nora sa, unde femeile adunate la șezătoare - obicei îndătinat pentru această perioadă a anului - au prezentat torsul caierelor de lână, depănatul firelor, broderia, cusutul manual și țesutul la război.

O ultimă oprire a alaiului regal de pe Valea Țibleșului a avut loc la Mănăstirea Dobric, înființată cu binecuvântarea arhiepiscopului Bartolomeu Anania în anul 1992, de către maica stareță Veronica Coțofană. Spre seară, membrii Casei Regale s-au întors pentru a înnopta în municipiul Bistrița.

În următoarele zile, alături de Majestatea Sa Regele și Altețele Lor Regale s-au aflat în permanență protopopii locului, părintele Alexandru Vidican, părintele Ioan Dâmbu și Prof. Dr. Mircea Gelu Buta, care i-au însoțit într-un veritabil pelerinaj de suflet și simțire românească pe Valea Bărgăului, Mănăstirea Pietra-Fântânele, Valea Someșului Mare, localitatea Zagra și, nu în ultimul rând, Mănăstirea Nicula, cu icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, sub oblăduirea căreia ne încredințăm întotdeauna și mai ales în momentele de mare însemnătate ale vieții noastre.

Impresionat la vederea mulțimii de credincioși, purtând prapori și conduși de preoții lor, adunați în fața bisericii din Prundu Bărgăului, entuziasmat, Regele a exclamat: „Smerenia este o putere fără seamăn!”. Este important să constați că un om cum e Regele, format în instituțiile apusene, să creadă că, atunci când omul se află în momentele hotărâtoare ale vieții, nu-l mai conduce mintea, ea arătând numai alternativa, direcția finală dând-o inima. Acestea sunt urme de plămădeală răsăriteană, pe care încercăm în zadar să le ignorăm.

În seara zilei de 31 decembrie 2006, suita regală s-a deplasat de la Bistrița spre Mănăstirea Nicula, la invitația mitropolitului Bartolomeu, pentru a petrece împreună trecerea dintre ani. Din păcate, în acea după-masă, lunea când pe treptele înghețate, mitropolitul și-a fracturat un picior și a fost dus la Clinica de Ortopedie din Cluj-Napoca. La aflarea veștii, Majestatea Sa a dorit să facă, în acea noapte, o vizită celui suferind. Apariția Majestății Sale și a celorlalți membri ai Casei Regale a surprins și a uimit personalul medical al clinicii. Alaiul regal s-a reîntors la Mănăstirea Nicula, pentru a servi masa de Anul Nou.

Familia Regală a constatat și a înțeles că România în care a revenit după anul 1990 nu mai era aceeași cu România anului 1945, iar uneori, oricât de mult ți-ai dori să recuperezi trecutul, constați că, totuși, e prea târziu... Dând dovadă de decență, diplomație, respect și onoare, Regele Mihai, împreună cu Familia Regală, a continuat și continuă să-și servească țara cu multă dragoste și în tăcere. Probabil, cea mai bună revanșă în fața istoriei!

* Fragment din volumul: Mircea Gelu Buta, Adrian Onofreiu, *Biserica Ortodoxă din Bistrița - O cronologie documentară*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.

† MIRCEA GELU BUTA, *Amintiri despre Mitropolitul Bartolomeu Anania*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2013, p. 47.

(De la dreapta la stânga) MS Regele Mihai I al României, Dr. Mircea Gelu Buta, prot. Alexandru Vidican Bistrița - 28 decembrie 2006.

Părintele profesor Mircea Basarab, la ceas aniversar

Pr. Iustin Tira

Rar se întâmplă în viața unui elev sau student ca, atunci când un profesor respectat și iubit de elevi sau studenți fie pleacă într-o altă unitate de învățământ, fie se pensionează, să fie urmat la catedră de un tânăr dascăl care, în foarte scurt timp, să devină un profesor tot atât de respectat, ascultat și iubit. Astfel de modele și se așază în suflet, rămân acolo pentru tot restul vieții, iar tu rămâi elevul lor, indiferent de vârstă.

Elev fiind la Seminarul Teologic din Cluj, în urmă cu ceva vreme, am trăit această experiență. Când părintele profesor Ioan Zăgrean, care ne predă Studiile biblice, Morală și Dogmatică, în ianuarie 1968, a fost promovată ca titular al catedrei de Morală la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, în locul său a fost numit tânărul dascăl Mircea Basarab. Îl cunoșteam cu toții pentru că activa în Centrul Eparhial și Seminarul Teologic încă din 1961, dar noua responsabilitate și hirotonirea întru diacon (care a avut loc, dacă nu mă înșel, în 30 ianuarie 1968, de praznicul Sfinților Trei Ierarhi, patronii școlilor teologice) l-au transformat într-un dascăl cu prestanță, cu ținută clericală (la cursuri întotdeauna purta reverendă), cu limpezime și logică impecabilă în predare, apropiat de elevi, dar și autoritar. Lecțiile de studiul Noului Testament, ca și cele de Vechiul Testament și Dogmatică, erau atractive, transpuse perfect în logica și capacitatea noastră de a înțelege și asimila cunoștințele predate. Adeseori predarea era însoțită și de instrucțiuni privind notarea operativă și completă a lecției. În acei ani nu existau manuale școlare pentru nici una din disciplinele teologice din Seminar, astfel că notițele luate la predarea lecției erau foarte importante și deveneau cursurile după care învățam.

Am realizat cât de mult ne-au ajutat acele cursuri ale părintelui Mircea Basarab când am devenit studenți la Institutul Teologic din Sibiu. Aici ne-am întâlnit cu disciplinele din Seminar, de data aceasta la nivel universitar. Spre deosebire de colegii noștri absolvenți de liceu teoretic, noi doar ne împropătam cunoștințele și le adăugam pe cele de înalt nivel academic. Același fenomen s-a petrecut și cu muzica bisericească, cu liturgica, cu tipicul bisericesc și cu limbile clasice (greacă și latină), pe care noi, absolvenții Seminarului din Cluj, le stăpâneam bine pentru că am avut dascăli foarte buni.

Elevii seminariști din acea perioadă, aproape în totalitate, proveneau din mediul rural, din familii modeste de țărani sau muncitori, mulți dintre noi fiind la prima generație în pantofi. Această realitate presupunea că aveam nevoie nu numai de învățatură de bună calitate, ci și de educație, de formare și de pregătire pentru calea pe care o alesesem, aceea de a deveni clerici. La vârsta adolescenței fiind nu realizam foarte limpede cât de necesare și importante erau toate aceste componente ale creșterii și formării noastre. Părintele Mircea Basarab, ca și ceilalți dascăli ai

seminarului din acei ani, știa prea bine și era preocupat să ne ofere tot ceea ce era necesar educației și formării noastre. A făcut-o nu numai cu pricepere și tact pedagogic, ci și cu multă dragoste. Ca elev simți un astfel de dascăl, iar prețuirea și recunoștința sunt sentimentele pe care i le porți toată viața.

Din păcate pentru Seminarul Teologic din Cluj Napoca, prezența efectivă la catedră a părintelui Mircea Basarab s-a încheiat în iunie 1971 pentru că a urmat un lung șir de studii de specializare la universități din străinătate: la Institutul ecumenic de la Bossey-Elveția (1971/1972); la Facultatea Ludwig-Maximilian din München (1974-1977) și doctoratul în teologie la Institutul Teologic din București în 1978. În paralel, a urmat și studiile Facultății de Filologie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, cu licență susținută în anul 1977.

Încheiată fiind perioada studiilor, cu obținerea celui mai înalt titlu academic, hirotonit preot încă din

1973, a urmat o altă etapă în viața părintelui Mircea Basarab, anume cea pastoral-misionară și cultural-teologică ce se întinde pe parcursul a aproape 40 de ani, desfășurată în comunitatea românilor ortodocși din München, Germania. Prima Sfântă Liturghie pentru românii ortodocși de aici a fost oficiată în 14 iulie 1974 după care au urmat procedurile legale de înființare și recunoaștere a parohiei ortodoxe române „Nașterea Domnului” din München. Recunoscută de autoritățile germane (în 27 ianuarie 1976) și de către Patriarhia Română (în 26 februarie 1976), parohia „Nașterea Domnului” și părintele Mircea Basarab și-au început călătoria și lucrarea duhovnicească în istoria Bisericii Ortodoxe din postura de unitate parohială și preot paroh. Acestea i s-a adăugat și cea de-a doua parohie, „Sf. Dumitru” Nürenberg, pe care a înființat-o în octombrie 1981 și a păstorit-o până în iunie 1997.

Pe lângă îndatoririle sacerdotale, de-a lungul celor 38 de ani de slujire părintele Mircea Basarab a fost prezent și activ în activități desfășurate în întruniri interortodoxe, ecumenice (a făcut parte din Comisia Bisericii Ortodoxe Române de dialog teologic cu Biserica Evanghelică din Germania), conferințe, activități în cadrul Comunității de lucru a Bisericilor Creștine din Bavaria, întruniri internaționale, articole și studii publicate în reviste teologice din țară și străinătate. În sfera cultural-teologică a activității sale se înscrie și înființarea și tipărirea *buletinului parohial „Renașterea”*.

O parte din preocupările teologice ale părintelui Mircea Basarab le regăsim în volumele: „*Cartea Profetului Amos*”, București, 1980 (teză de doctorat); „*Ermeneutica biblică*”, Oradea, 1997; „*Istoricul parohiei ortodoxe române „Nașterea Domnului” din München*”, Oradea, 1997; „*Biserica și Neamul din diaspora*”, Cluj-Napoca, 2001; „*Istoricul Mitropoliei Ortodoxe pentru Europa Centrală și de Nord*”, Oradea, 2001 și „*Interpretarea Sfintei Scripturi în Biserica Ortodoxă*”, Cluj-Napoca, 2005.

Chiar dacă am concentrat la maximum cei peste 50 de ani de activitate și slujire la Altarul Bisericii și Neamului, cele schițate mai sus pot constitui un început de portret al unui dascăl, teolog, om de cultură și preot, pe care-l regăsim în lucrarea și viața părintelui profesor Mircea Basarab acum, la vârsta de 80 de ani pe care o va împlini pe 12 decembrie 2016.

Elevii Seminarului Teologic din Cluj din anii '70, pe lângă recunoștință și prețuire, îl păstrăm în suflet cu dragoste și admirație. A fost și rămâne un reper.

Întru mulți ani!

Breviter

Colivia aurită

ei care se plâng că, în alegeri, competitorii nu prezintă programe electorale credibile vor găsi în textele ce urmează două exemple de asimilat luptei de tribună, pe care intelectualii o duc, uneori, cu instrumentele mai puțin obișnuite ale imaginației pline de umor și cu sentimentul inutilului. Le reproduc întocmai din revista Viața de azi (nr. 1, 1 martie 1934, p. 11). Morala lor este una argheziană: artistul care intră în politică este o aproximație de două lucruri incomplete.

AUREL SASU

* * *

SCRIITORII ȘI POLITICA

În alegerile [parlamentare] din 1822, alegătorii unui arondisment parisian au fost invitați să-l voteze pe „domnul Paul Louis Courier, autorul mai multor scrieri de-un talent gentil și de-un patriotism admirabil”. Cu toate aceste însușiri onorabile, Paul Louis Courier n-a întrunit decât 140 de voturi, rezultat care l-a hotărât să renunțe pentru totdeauna la aspirațiile sale parlamentare. În schimb, Alexandre Dumas-Père a dat o luptă crâncenă, la alegerile din 1841, spre a obține un mandat. Deși n-a reușit să-i convingă pe alegători, manifestul său electoral este un cap de operă de spirit:

„Muncitori ai Parisului,

Cetățeni din Saint Denis, mi-am depus candidatura la deputăție; vă solicit voturile.

Iată titlurile mele: fără să mai socotesc șase ani de educație, patru ani de notariat și șapte ani de birocrație, am lucrat douăzeci de ani câte zece ore pe zi, ceea ce face șaptezeci și trei de mii de ore. În acești douăzeci de ani, am compus patru sute de volume și treizeci și cinci de drame. Cele patru sute de volume trase în câte patru mii de exemplare, fiecare, și vândute cu cinci franci bucata, fac un total de 11.853.600 franci. Din această sumă, colaboratorii mei au primit: compozitorii 264.000 fr[anci], papetarii 683.000 fr[anci], legătorii 120 mii fr[anci], librării 2.400.000 fr[anci] etc., etc.

Fixând drept salariu zilnic suma de 3 fr[anci], cărțile mele au furnizat, în douăzeci de ani, salariul la 1692 de persoane”.

Se pare că manifestul acesta electoral ar fi putut să aibă succes, dacă nu intervenea un rival primejdios în persoana lui Paul de Kock. Apelul acestuia către alegători a dat lovitură de grație candidatului Dumas. Ascultați:

„Cetățeni liberi ai scumpului meu Paris,

Nobili muncitori ai arondismentului Montparnasse!

Am infinit mai multe drepturi de-a fi membru al Adunării Constituante decât cetățeanul Alex. Dumas. El se laudă că a dat câștig 12.000.000 franci editorilor de hârtie și docherilor săi. Bagatelă, cetățeni, bagatelă! Condeii mei a raportat, în douăzeci de ani, 63 de milioane – cetățeni, 63 de milioane! Desfid pe oricine va dovedi că 63 înmulțit cu 1 nu dă 63! Adevărul nu poate fi ascuns! Dar asta n-ar fi nimic. Mai este ceva, ceva foarte important. Iată: eu locuiesc în Boulevard St. Martin, la parter. În fiecare zi, de la ora 4 până la 5, mă așez la fereastră și privesc trecătorii. Este un omagiu pe care vi-l aduc, zilnic, cetățeni, privind-vă! Or, toată Franța știe acest lucru. Nici un călător nu vine la Paris, fără a trece prin Boulevard St. Martin 24, spre a-l vedea pe Paul de Kock la fereastră.

Trec sub tăcere diversele prințese ruse care, spre a mă contempla, dau câte 5 fr[anci] unei trăsurii. Și asta nu e tot – cetățeni! O mulțime de femei, ale căror nume nu le pot divulga, mi-au cerut portretul. Am comandat până acum peste 3000 de portrete, dând de lucru gravurilor și desenatorilor. Alte femei, mai excentrice, mi-au cerut câte un autograf sau câte o șuviță din părul meu. Autografele mele, cetățeni, se vând zilnic la Hotelul Bouillon, cu 50 franci bucata – și eu am dat cel puțin 17000 de autografe!

Gândiți-vă, deci, ce sumă enormă am pus eu în circulație cu sistemul autografelor! Cât privește șuvițele din părul meu, le trec sub tăcere, pentru motivul că eu însumi le răscumpăr acum, oriunde le găsesc, plăind până la 80 fr[anci] șuvița... Și, credeți-mă, răscumpăr mereu, cetățeni! Cred că m-ați înțeles, iubiți fii ai Parisului! Votul vostru nu se va duce la cetățeanul Dumas, ci la prietenul omenirii Paul de Kock care, în vederea alegerilor, a poruncit editorilor să reducă prețul tuturor volumelor sale spre a putea fi citite și admirate de toată Franța”.

Elocvența asta, ca și a lui Dumas, au fost zdrobite de un domn André Dupont, avocat, Rue Racine 102, astăzi uitat, dar care s-a ales deputat cu 8104 contra lui Dumas (82) și Paul de Kock (105)...

SERGIU DAN

*

P.S. Înfrângerea în alegerile parlamentare a celor doi scriitori francezi este o poveste uitată. Îngrijorarea lui Charles de Gaulle, în schimb, continuă să ne tulbure conștiințele: „Politica este un lucru prea serios pentru a mai putea fi lăsată doar pe mâna politicienilor”. Cine ne va salva, prin urmare, din feroarea contemporană a resemnării în mediocritatea acestor politicieni de pretutindeni? (A. S.)

Patriarhul Athenagoras, după asemănarea lui Dumnezeu

Protos. Benedict Vesa

Ceea ce eu pot să văd e lumina sfântului patriarh, care e o lumină de la Dumnezeu, aparținând lui Dumnezeu. Înșiși... Un fapt este sigur. Întreaga persoană a Patriarhului este o icoană... Încercând a-l vedea, a-l studia, a-l descrie pe Athenagoras, de fapt am încercat să-L văd pe Dumnezeu, să-L înțeleg, să-L admir, să-L descriu. Întrucât Dumnezeu este vizibil în sfinții Săi precum într-o oglindă. Și icoana fiecărui sfânt este o imagine a lui Dumnezeu¹. Așa se exprima Părintele Virgil Gheorghiu, încercând să-i facă o descriere cât mai completă, aproape de sinaxar, Patriarhului Ecumenic Athenagoras, de numele căruia se leagă o pagină importantă din istoria Bisericii contemporane – ridicarea anatemei de cele două Biserici, Ortodoxă și Catolică, în anul 1965, la Constantinopol și Roma.

Se naște în localitatea Vasilikon, din regiunea Epirului. Cunoaște greutatea vieții de la vârstă fragedă, căci la 13 ani rămâne orfan de mamă. Îndrăgostit de cele sfinte, urmează studiile teologice la Școala Patriarhală din Halki. După încheierea pregătirii teologice alege calea monahală și

va fi curând hirotonit ierodiarcon, iar, pentru calitățile sale intelectuale și inteligența sa nativă, Arhiepiscopul Meletie al Atenei îl numește secretar personal. La foarte scurtă vreme după ce acesta din urmă va fi întronizat ca Patriarh ecumenic, Athenagoras va fi numit mitropolit de Corfu, în 1922. Opt ani mai târziu va primi o misiune importantă, dar nu lipsită de provocări, fiind ales arhiepiscop al Americii. Atmosfera din această parte de lume nu era una lipsită de tulburări, dar, prin blândețea și discernământul

care îl caracterizau, a făcut ca momentele dificile să fie parcurse și să se găsească soluții pentru rezolvarea pașnică a problemelor interne. De numele său se leagă și primul seminar teologic ortodox grec din America, „Sfânta Cruce”. Pe 1 noiembrie 1948, Athenagoras este ales patriarh ecumenic și, un aspect relevant, pentru întronizare a fost adus la Istanbul cu avionul personal al președintelui american Harry Truman.

Lucrul cel mai important din slujirea sa ca patriarh, pe care deja l-am amintit mai sus, este ridicarea anatemei reciproce dintre Biserica Ortodoxă și cea Catolică, pe 7 decembrie 1965, concomitent la Constantinopol și Roma, deschizând posibilitatea unui dialog ecumenic real. Acest moment a fost urmat de două vizite reciproce, a Papei Paul al VI-lea la Efes, în iulie 1967, respectiv a Patriarhului Athenagoras, în octombrie a aceluiași an, la Roma. Această vizită a fost izolat criticată, existând suspiciunea că Patriarhul Athenagoras ar fi vrut să intre în comuniune cu Papa Paul al VI-lea. Și de aici atributul care i se asociază uneori, într-un mod violent, peiorativ și acuzator, de „patriarh ecumenist”. Din nefericire, atunci, la fel ca și acum, dorința de unitate și entuziasmul ecumenic nu au fost înțelese de toți. Pe 7 iulie 1972, Patriarhul Athenagoras trece la cele veșnice la reședința sa din Constantinopol.

Mai înainte de a fi un teolog, Patriarhul Athenagoras a fost un om duhovnicesc. Pentru el ecumenismul nu era o atitudine, ci un mod de viață, tipic monahului, care se simte solidar cu întreaga lume. Este tipul omului integral care cuprinde întreaga lume în sine. Ne amintim în acest sens de apoftegma lui Ava Alonie: „Dacă nu va spune omul în inima lui că eu singur și Dumnezeu suntem în lumea aceasta, nu va avea odihnă”. În acest context se întreabă: „Merităm să fim numiți ortodocși dacă nu iubim?... Noi, ortodocșii, suntem vrednici de Ortodoxie? În afară de eforturile care au fost făcute în ultimii ani, ce fel de exemplu au oferit Bisericile noastre? Suntem uniți în credință și în comuniunea euharistică, dar am devenit străini unii de alții, câteodată chiar rivali. Și Tradiția noastră extraordinară: Sfinții Părinți, Sfântul

Grigorie Palama, Filocalia: trăiește și este creativă în interiorul nostru? Dacă suntem satisfăcuți să repetăm formule fixe și să le ridicăm împotriva fraților noștri creștini, atunci moștenirea noastră va deveni muribundă. Dăruirea, umilința, reconcilierea ne fac, într-adevăr, ortodocși, fiind credința nu doar pentru noi înșine, ci pentru unirea tuturor”³.

Problema separării dintre Biserici, în viziunea sa, nu era doar de natură teologică, ci, mai ales duhovnicescă. Diferențele dogmatice în interiorul creștinismului există, dar acestea sunt susținute sau chiar generate de o viață spirituală mediocră. Din nou confirmă linia Patericului, unde aflăm că ereziile sunt rezultatul lipsei dragostei între oameni, mai degrabă decât dispute de natură dogmatică. Cităm din nou un paragraf unde acest mare ierarh își prezintă programul său ecumenic limpede, curajos și în duhul cel mai fidel al Părinților, evidențiindu-se glasul profetic al Bisericii în fiecare frază rostită: „Pentru secole întregi au fost discuții între teologi și nu au făcut nimic altceva decât să-și întărească pozițiile. Am o întregă bibliotecă despre asta. Și de ce? Pentru că vorbesc cu teamă și neîncredere față de celălalt, cu dorința de a se apăra pe sine și a-i înfrânge pe ceilalți. Teologia nu mai reprezintă o celebrare curată a misterului divin. A devenit o armă. Dumnezeu Înșiși este privit ca armă! Repet, nu ignor aceste dificultăți, dar încerc să schimb atmosfera spirituală. Restaurarea iubirii reciproce ne va face să vedem întrebările într-o nouă perspectivă. Trebuie să exprimăm adevărul drag nouă – pentru că protejează și celebrează importanța vieții în Hristos –, trebuie să-l exprimăm nu într-un mod repulsiv față de ceilalți, pentru a-i face să admită că sunt înfrânți, ci pentru a-l dăru

din dragoste, pentru sensul său, pentru frumusețea sa, la care trebuie să-i invităm și pe ceilalți. Trebuie să fim pregătiți în același timp să ascultăm. Pentru creștini, adevărul nu este opus vieții sau iubirii, ci le descoperă imensitatea”⁴.

Adevărul nu există dacă nu este însoțit de iubire. Iar în această ecuație, frica de întâlnirea cu celălalt se suprimă. Dialogul ecumenic presupune apropierea cu smerenie de celălalt într-un cadru liturgic viu, real, presupune dăruirea și împărtășirea adevărului cu dragoste, în situația în care acesta este cunoscut și, mai ales, trăit

în viața noastră. În cele din urmă înseamnă invitația de a fi părtași la celebrarea misterului divin în viața Bisericii aieva. Tocmai datorită unei astfel de atitudini, cei prezenți la Roma în decembrie 1967, ascultându-l pe patriarh, au strigat: „Dumnezeu este Cel care vorbește prin gura lui Athenagoras!”

Exemplul acestui ierarh care s-a luptat din răspuțeri să împlinească testamentul Domnului Hristos – „ca toți să fi e una” – este cu atât mai actual cu cât și în vremurile noastre există atitudini contradictorii față de apropierea între creștini în interiorul unei mai largi mișcări ecumenice, poate din frică, poate din ignoranță, sau dintr-o viață spirituală fragilă, sau, simplu, dintre-un zel de tip sectarist... Oricum această personalitate eclesiastică-marcantă ne aduce aminte că specifiul omului religios este asemănarea în dragoste cu Hristos și asumarea întregii lumi în propria sa viață, inclusiv a celor de alte credințe. El n-a fost un diplomat, ci un om al experienței, n-a manifestat doar o atitudine deschisă, ci un mod de viață, ancorat în Scripturi și în scrierile Părinților Bisericii. Și, în cele din urmă, făcându-se hermeneutic acestora în petrecerea sa zilnică, s-a asemănat cu Hristos întru toate. Acest lucru îl face din nou pe Părintele Virgil Gheorghiu, în romanul pe care i l-a dedicat, să îl descrie cu generozitate: „Nu doar ascultându-l pe patriarh îl ascult pe Dumnezeu, care vorbește prin gura lui Athenagoras, nu doar privindu-i fața îl privesc pe Dumnezeu, care se reflectă în el, ci atingându-i mâinile, îl ating pe Dumnezeu, care este în el. Îl simt pe Dumnezeu... La Judecata de Apoi, când mă voi prezenta în fața Împăratului Cerului, îl voi recunoaște întru totul. Fiindcă am văzut, încă de aici de jos, de pe pământ, lumina Lui, I-am auzit vocea și I-am simțit căldura mâinii, privindu-l pe Athenagoras, ascultându-l pe Athenagoras și atingându-i mâinile lui Athenagoras... Dumnezeu este Cel care strigă cu vocea Lui de tunet în tăcerile lui Athenagoras”⁵. De acum, tăcerea sa iubitoare, generatoare de atitudini duhovnicesci sensibile, dar și ferme, ne rămâne ca un testament prețios spre a fi celebrat în viața noastră cotidiană.

³ Cf. Alexandru Dinu, „Patriarhul Atenagora I, Ierarhul reconcilierii”, în *Lumina*, 10 iulie 2009, p. 4.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Virgil Gheorghiu, *Viața Patriarhului Athenagoras*, p. 374.

Pr. Gavrilă-Tudor Zinveliu, ierom. Maxim Morariu, *Noi aspecte ale martiriului sfinților năsăudeni*, Editura Renașterea, Cluj - Napoca, 2016, 196 p.

Cartea pe care o avem în față este o lucrare de sinteză, din categoria prolifică a celor care se preocupă de istoria bisericii. În cazul de față este vorba de rememorarea evenimentelor desfășurate în

zona Năsăudului în anul 1763. Aceasta este tema principală a volumului, dar sunt oferite și informații privind contextul geo-politic contemporan, precum și date prețioase privind istoria meleagurilor năsăudene.

Încă de la primele pagini, remarcăm aplecarea autorilor către afirmații elaborate și atent documentate. Bogăția aparatului critic al lucrării și folosirea sa inspirată pentru a demonstra punctele de vedere asumate sunt unele dintre meritele ușor de remarcat ale acestui studiu extins.

Preocupările față de acest subiect sunt destul de vechi și numeroase încât să constituie o bază solidă pentru o cercetare de nivel academic – inițiativă deloc facilă dar aducătoare de satisfacții. Martiriul Sfinților năsăudeni, motivele care au dus la acesta, contextul istoric și geo-politic al revoltei năsăudenilor din 1763 constituie tot atâtea teme interesante, abordate cu competență și seriozitate.

Cei patru Sfinți năsăudeni (Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile Dumitru din Mocod, Marin Grigore din Zagra și Vasile Oichi din Telciu) au fost martirizați la 12 noiembrie 1763, la Salva. Autoritățile imperiale încercau să convertească forțat pe locuitorii din arealul năsăudean la greco-catolicism. Sfinții năsăudeni, apărători ai credinței strămoșești s-au ridicat cu armele pentru apărarea valorilor lor spirituale tradiționale. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe a hotărât trecerea lor în rândul sfinților, iar ziua de pomenire a lor este 12 noiembrie.

Personajul asupra căruia se concentrează, în mod special, lucrarea este Sfântul (astăzi) Tănase/ Atanasie Todoran. Sunt bine-cunoscute împrejurările în care a avut loc martiriul bătrânului de 104 ani, din Bichigiu. Patriot și păstrător al credinței strămoșești, om de o deosebită statură morală, Sf. Tănase Todoran avut o vastă experiență de viață, fiind un militant pentru emanciparea socială, politică și culturală a românilor din Transilvania, dar, mai ales, un apărător al credinței ortodoxe. Mucenicul de la Salva s-a ridicat împotriva autorităților, respingând cu hotărâre promovarea ingerințelor în spiritualitatea românilor transilvăneni. Volumul se constituie într-un omagiu adus celor care au luptat pentru păstrarea credinței strămoșești a Ortodoxiei în zona năsăudeană.

Sursele consultate de autori sunt variate și numeroase, de la studiile științifice până la creațiile folclorice. Autorii nu s-au mulțumit doar să preia informațiile cuprinse în studiile și articolele anterioare. Întregul material bibliografic este supus unei judicioase analize, în urma căreia concluziile par că se impun de la sine. Intenția celor doi cercetători este de a realiza o contribuție științifică, cu scopul mărturisit de a evidenția aspecte noi privind receptarea martiriului Sfinților năsăudeni în istoriografie, literatură și folclor.

Prezentarea unui corpus de documente editate și inedite, realizarea unor comparații și analize, elaborarea unor concluzii, uneori subiective, toate concură la constituirea unei lucrări de ținută academică, utilă celor preocupați de istoriografia spiritualității ortodoxe românești, dar și celor interesați de istoria Transilvaniei.

Și încheiem prezentarea de față cu un paragraf din Acatistul Sfântului Atanasie Todoran: „Sfinte mucenice Atanasie, ostașul lui Hristos, lupta cea bună ai luptat, credința ai păstrat și, calea martirică săvârșind, ai primit de la Dumnezeu cununa cea neveștejită a mării. Pentru aceasta, la prăznuirea ta cea de peste an, minunându-ne de nevoințele tale pe care le-ai răbdat pentru apărarea dreptei credințe în Ardeal, te laudăm și-ți mulțumim, rugându-te să mijlocești la Dumnezeu să măntuiască sufletele noastre”.

Dan Jumară

¹ Virgil Gheorghiu, *Viața Patriarhului Athenagoras*, Alba Iulia, Reîntregirea, 2009, p. 288-290.

² *Patericul Mare*, București, Editura Bizantină, 2016, p. 613-614.

Antropologia genului: de ce femeie și bărbat?

Pr. Paul Gavriloaie

In fiecare om există o nevoie înăscută de a fi iubit, în special de către cineva în mod individual. „Înnăscută este și nevoia de a iubi pe cineva, de a-ți conduce energia afectivă și sexuală spre o persoană specifică - iubitul - care face să se nască încrederea noastră absolută și devotamentul total”.¹ Însă, această nevoie de a fi iubit și de a iubi se concretizează cel mai bine în căsătorie.

Este cert că astăzi, în epoca în care trăim „problema majoră nu este nici hristologia, nici eclesiologia ca odinioară, ci mai degrabă antropologia, doctrina sau învățătura Bisericii în ceea ce privește persoana umană”.² Legat de persoana umană, ne vom apleca și noi atenția asupra chestiunii care astăzi frământă tot mai multe persoane și anume, răspunsul la întrebarea: *de ce femeie și bărbat?*

În Vechiul Testament, mai exact în Cartea Facerii ne este prezentată clar, crearea bărbatului și a femeii: „Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie” (Facere 1, 27). Tot în Cartea Facerii, Dumnezeu îi îndeamnă: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți” (Facere 1, 28). Astfel, observăm această distincție dintre bărbat și femeie încă de la începutul lumii. În această privință, autorul francez André Krajevitch, vorbind despre crearea omului pe care o găsim în Cartea Facerii menționează că „bărbatul este asemănător femeii, dar nu este o femeie, ei sunt diferiți”.³

Mai apoi, în Noul Testament este stipulat faptul că „va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va alipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup” (Efeseni 5, 32). Tot în această epistolă, Sfântul Apostol Pavel îi îndeamnă pe bărbați să își iubească femeile: „Bărbaților, iubiți pe femeile voastre, după cum și Hristos a iubit Biserica, și S-a dat pe Sine pentru ea” (Efeseni 5, 25). Astfel, observăm că încă de la crearea lumii și până astăzi prin îndemnul Sfințelor Evanghelii - care sunt actuale și astăzi, nu au folosit numai pentru vremurile de atunci - unirea normală, a fost între bărbat și femeie.

Dar se ridică un semn de întrebare: *de ce căsătoria nu se poate realiza între două persoane de același sex care se iubesc și decid să rămână credincioși unul celuilalt până la moarte?* De fapt - după cum precizează și autorul Jean Breck - „sursa scandalului este activitatea sexuală”.⁴

Trebuie să menționăm de la început, că Biserica nu respinge expresia sexualității, ea recunoaște că relațiile sexuale au primit de la Dumnezeu un potențial unificator, sfânt și procreator care „nu poate fi realizat într-o manieră sfântă și sănătoasă decât în contextul unei uniuni conjugale heterosexuale, monogame și având la bază Biserica”.⁵ Tradiția răsăriteană recunoaște valoarea unificatoare a relației sexuale. Actul sexual concretizează expresia dragostei și a devotamentului reciproc, chiar dacă nu urmărește procrearea. Dar, „Biserica a conceput întotdeauna procreația ca un motiv principal al actului sexual, de aceea se dorește ca activitatea sexuală să se limiteze la căsătoria dintre un bărbat și o femeie, a căror uniune⁶ trebuie să fie monogamă, heterosexuale”.⁷

Încă din vremea Vechiului Testament Dumnezeu a poruncit: „Să nu te culci cu bărbat, ca și cu femeie; aceasta este spurcăciune” (Levitic 18, 22) iar în Noul Testament, prin cuvintele „Asemenea și bărbații [...] s-au aprins în pofta lor unii pentru alții, bărbați cu bărbați [...]” (Romani 1, 27), actele homosexuale au fost condamnate.

Întreaga Tradiție ortodoxă este de părere că actele homosexuale sunt criticabile moral, deoarece introduc o distorsiune în scopul natural și în funcționarea organelor.⁸ Scopul ultimul al uniunii conjugale nu este plăcerea sau satisfacerea, ci, de fapt,

stabilirea unei veritabile transfigurări a ființei, care reflectă, într-un „singur trup” (Efeseni 5, 31), uniunea mistică între Hristos și Biserica. Dar desăvârșirea acestei transfigurări nu se poate realiza fără complementaritatea dintre bărbat și femeie, dată și dorită de către Dumnezeu de la facerea lumii.⁹

„Modelul ierarhic al relațiilor bărbat-femeie rămâne neschimbat în eclesiologia ortodoxă și în practica bisericească, ca de altfel în mare parte și în teologia pastorală ortodoxă contemporană în ceea ce privește căsătoria”.¹⁰

În articolul său, autorul Jean Breck se întreabă dacă *ar fi posibil ca Biserica Ortodoxă să binecuvinteze cândva uniunile între oameni de același sex?* Mai departe răspunde menționând că răspunsul este *nu*, fără nici o îndoială, iar ca argument precizează că uniunea homosexuală este în contradicție cu antropologia creștină, care ne spune că bărbatul și femeia au fost creați de Dumnezeu în scopul fundamental de a împlini îndemnul Său de la crearea lumii: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți” (Facere 1, 28), adică de a dezvolta rasa umană. Însă - după cum menționează și autorul Jean Breck - „aceasta (antropologia creștină n.n.) afirmă că scopul căsătoriei se situează dincolo de procreație, într-o unire într-un singur trup care reflectă misterul tainic dintre Hristos și Biserica (văzută ca și soția Sa). Așadar, există o complementaritate sexuală esențială care permite unui bărbat și unei femei să umple această vocație”.¹¹

Lumea de astăzi, în care „toate rânduielile s-au dat peste cap și nimeni nu mai știe ce să facă”,¹² oferă exemple de uniuni homosexuale, pe care le și protejează sub pretextul discriminării. Ba mai mult, în unele state (de exemplu Franța) uniunea dintre două persoane de același sex a devenit legală.

Făcând referire la această problemă cu care se confruntă societatea actuală, Jean Breck menționează că „ar trebui să le propunem tinerilor o reflecție serioasă, sănătoasă și echilibrată despre sexualitate în totalitate, de la facere, la darul de a trăi până la *sida* purtătoare de moarte; aceste discuții ar trebui să aibă loc atât în cadrul familiei cât și în cadrul comunităților parohiale”.¹³

Este necesar să redescoperim care este de fapt esența căsătoriei creștine, care este „icoana relației de iubire care există între Hristos și Biserica”¹⁴ și să-i dăm posibilitatea de a transforma relațiile noastre conjugale într-o „imagine reală de dragoste și jertfă de sine reciprocă care unește Hristos și Biserica într-un mare mister”.¹⁵

⁹ Jean Breck, art. cit., p. 217

¹⁰ Valérie A. Karras, *Approche patristique de l'anthropologie du genre chez Élisabeth Behr-Sigel* în „Contacts”, anul LXV, nr. 242/2013, p. 244.

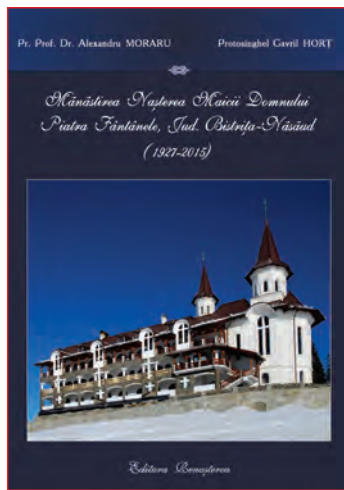
¹¹ Jean Breck, art. cit., pp. 222 - 223.

¹² Andrei Andreicuț, *Spovedania și Liturgia salvează omenirea*, Edit. Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 5.

¹³ Jean Breck, art. cit., p. 217.

¹⁴ *Ibidem*, p. 226.

¹⁵ *Ibidem*, p. 218.

Pr. Prof. Dr. Alexandru MORARU și Protosinghel Gavril HORT, *Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” Piatra Fântânele, Jud. Bistrița-Năsăud (1927-2015)*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2016, 320 p.

Lucrarea, care a apărut în Editura Renașterea, având binecuvântarea Părintelui Mitropolit Andrei, Arhiepiscop al Vadului, Felea-

cului și Clujului, se constituie într-un istoric al Mănăstirii cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”, de la Piatra Fântânele, județul Bistrița-Năsăud.

În scurtul său cuvânt așezat în deschiderea cărții, IPS Andrei arată că „Mănăstirea Piatra Fântânele merita o monografie bine alcătuită”, adică tocmai ceea ce au realizat cei doi autori, subliniind totodată „ținuta elegantă și profundă” pe care Părintele Protosinghel Gavril Hort, duhovnicul Mănăstirii și Maica Stareță Pamfilia Solcan au reușit să o dea preocupărilor spirituale și gospodărești din acest așezământ.

După cum arată autorii lucrării în *Cuvântul înainte*, materialul strâns de-a lungul timpului și folosit pentru alcătuirea acestui istoric a fost împărțit în șapte capitole precedate de un *Cuvânt înainte* și o *Introducere*, urmate de *Concluziile finale* și

Bibliografia selectivă. Primul capitol analizează localitatea Piatra Fântânele din punct de vedere geografic și istoric. Cel de al doilea capitol, mult mai amplu ca întindere, se ocupă de etapele prin care a trecut așezământul, relevând perioadele: 1928-1960, când a fost mănăstire de călugări, redusă apoi între 1960 și 1990 la statutul de parohie, reînviată ca mănăstire de călugări în 1990, pentru a fi transformată în mănăstire de maici în 1995, statut pe care îl are până astăzi. Același capitol secund face și o trecere în revistă a viețuitorilor de la Piatra Fântânele, dintre ei remarcându-se câteva figuri ca: ieromonahul Vasile Luncan, primul stareț al mănăstirii, ieromonahii Ilarion Mariș, Dometie Manolache, Adrian Făgețeanu, protosinghelii Iustini-an Petrinca și Gavril Horț (actualul duhovnic al mănăstirii).

Capitolul al treilea prezintă bisericile mănăstirii. În cazul celei vechi ni se dau date amănunțite legate de demersurile pentru găsirea unui teren adecvat, zidirea, zugrăvirea, împodobirea cu pictură și confecționarea iconostasului acesteia. Lucrările de la noua biserică a mănăstirii sunt prezentate și ele, cu stadiul în care au ajuns până la scrierea lucrării.

Bunurile mănăstirii, vechea și noua casă monahală (parohială), casa duhovnicului, clopotnița, precum și cimitirele parohiei și ale mănăstirii sunt amănunțit analizate, pe baza documentelor păstrate în arhivă, în capitolul al patrulea al lucrării. În același capitol se vorbește și despre inspecțiile făcute mănăstirii de către autoritățile bisericești sau laice, începând cu anul 1933.

Un capitol aparte este dedicat activității pastoral-misionare și celei sociale. Din punct de vedere al misiunii, importante capitole ale activității viețuitorilor de la Piatra Fântânele se referă la păstoria fostelor filii Ciosa (din 1959 până în 2005 când a devenit parohie de sine stătătoare) și Dornișoara (din 1932 până în 1970, când acest centru muncitoresc, situat pe teritoriul județului Suceava, a trecut sub jurisdicția Parohiei Poiana Stampei aparținătoare, la rândul ei, de Mitropolia Moldovei și Sucevei).

Cel de al șaselea capitol, consacrat activității culturale a mănăstirii se referă atât la biblioteca acesteia, cât și la înființarea școlii de stat din localitate, în 1932, prin stăruința starețului de la acea vreme, Vasile Luncan, cel care a funcționat o bucată de vreme și ca învățător. Alte activități culturale, desfășurate în ultimii ani la mănăstire, sunt și ele prezentate în continuare.

În fine, capitolul al șaptelea, expune activitatea religioasă și național-patriotică a viețuitorilor mănăstirii Piatra Fântânele, cu referire la amplasarea crucilor din Munții Călimani pe vârful Grui (1800 m altitudine, în anul 2005) și Pietrosul (2102 m altitudine, în anul 2010), apoi a Crucii - Monument din incinta mănăstirii (cu înălțimea de 31 de metri, ridicată pe vârful unei stânci în 2010) și a Crucii - Monument de pe vârful Munților Țibleș (1840 m altitudine, instalată în august 2014).

Valoarea lucrării care prezintă istoricul acestei mănăstiri din Munții Bârgăului constă în aceea că a fost alcătuită aproape în exclusivitate pe baza documentelor aflate în Arhiva Arhiepiscopiei Clujului, la Direcția județeană a Arhivelor Statului din Bistrița și din Arhiva Mănăstirii Piatra Fântânele. După cum precizează chiar autorii, dorința din care s-a născut cartea pe care o avem în față „a fost aceea de a aduce date necunoscute până acum în istoriografia românească despre această mănăstire, iar pe de altă parte, să corecteze anumite știri eronate cu privire la „istoricul” Mănăstirii Piatra Fântânele”. Demersul științific nu a fost lipsit de greutate, întrucât pentru câțiva din anii perioadei analizate nu s-au găsit documente în nici una din arhivele cercetate. Dacă acele documente mai există, se poate ca ele să apară la lumină în viitor, ceea ce ar permite ca informațiile oferite până acum să poată fi completate cu unele noi.

Bogatul material documentar, căruia i se adaugă un mare număr de imagini (între care vechea clădire a mănăstirii, noua casă monahală, ierarhii Eparhiei Clujului: Nicolae Ivan, Nicolae Colan, Teofil Herineanu, Bartolomeu Anania și IPS Andrei Andreicuț), ne oferă o perspectivă complexă asupra istoricului și rolului mănăstirii-parohie din Pasul Tihuța, care de aproape nouă decenii veghează și zidește viața spirituală a credincioșilor bistrițeni și bucovineni de pe aceste meleaguri.

Imagini ale mănăstirii se găsesc și pe copertile exterioare ale cărții. Pe prima față putem vedea noua clădire a casei monahale, în culori luminoase, sub albastrul impresionant al cerului, care se extinde și în partea superioară a copertei. Titlul scris cu litere albe, caligrafice, se așterne pe un fond închis. Pe coperta a patra se găsește o imagine de ansamblu a zonei, în care mănăstirea se integrează perfect, dominând totodată împrejurimile.

Pr. Cosmin Cosmuța

¹ Jean Breck, *Le mariage chrétien et la question du «genre»* în „Contacts”, anul LXV, nr. 242/2013, p. 226.

² *Ibidem*, p. 221.

³ André Karajevitch, *Réflexions sur la théorie du «genre»* în „Contacts”, anul LXV, nr. 242/2013, p. 264.

⁴ Jean Breck, art. cit., p. 216.

⁵ *Ibidem*, p. 217.

⁶ Acești autori francezi au stabilit o distincție între *uniune civilă de același sex și căsătorie de același sex*, de aceea în studiile lor folosesc numai *uniune de același sex*. Ei sunt de părere că expresia *căsătorie homosexuală (de același sex)* este un oximoron, iar termenul de *căsătorie* trebuie să fie păstrat și protejat pentru a desemna exclusiv uniunea dintre bărbat și femeie, cf. Jean Breck, art. cit., p. 225.

⁷ *Ibidem*, p. 223.

⁸ André Karajevitch, art. cit., p. 262.

Protopopul Traian Man (1919-1991)

Pr. Ioan Jeler

Dacă ar fi trăit până astăzi, la data de 14 noiembrie ar împlini vârsta de 97 de ani. Biografia care urmează a fost alcătuită după dosarul personal de la Protopopiatul Ortodox Român Cluj. S-a născut în localitatea Dretea, jud. Cluj, din părinții Iosif și Irina, agricultori. Primele patru clase le-a urmat la Școala primară nr. 3 "Avram Iancu" din Cluj, și apoi opt clase la "Liceul

de Aplicații" al Seminarului Pedagogic Universitar Cluj, între anii 1930-1938. În vara anului 1938 și-a luat bacalaureatul și, la sfatul părinților, s-a înscris la Academia Teologică Greco-Catolică din Cluj. A fost un elev și un student eminent. Academia Teologică a terminat-o în trei ani, al patrulea luându-l în al treilea, cu examene particulare. În anul 1952 și-a luat licența în Teologie la Institutul Teologic de grad Universitar din Cluj, cu teza "Prietenia și rolul ei în viața morală. La data de 6 sept. 1941 s-a căsătorit cu Maria Potra. Bunul Dumnezeu le-a binecuvântat familia cu patru copii. Maria Lucia, Mircea (decedat de mic), Eugeniu și Marian.

La 14 sept. 1941, de Înălțarea Sfintei Cruci, a fost hirotonit preot de către Episcopul Iuliu Hosu la Mănăstirea Strâmbu, Protopopiatul Dej, pe seama parohiei Dretea, jud. Cluj.

A funcționat ca preot în următoarele parohii: Dretea (14.09.1941 - 22.12.1943); Brăișor (23.12.1943 - 14.03.1958); Cluj-Borhanci (15.03.1958 - 14.01.1959); Cluj-Cordoș (15.01.1959 - 28.02.1959). La Parohia "Sfânta Treime" din Cluj a fost preot de la 01.03.1959 până la pensionarea din anul 1986. De la data de 1 aprilie 1971 până la data de 31.12.1984 a împlinit funcția de protopop titular al Clujului.

Cu data de 01.01. 1985 s-a retras pentru limită de vârstă din funcția de protopop în funcția de preot slujitor II la parohia "Sfânta Treime" din Cluj-Napoca.

În anul 1948 a revenit la Biserica Ortodoxă. Iată ce a declarat el în anul 1958, cu ocazia împlinirii a zece ani de la reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române, cu privire la acest moment istoric:

"Am revenit la Biserica Ortodoxă străbună cu oarecare îndoieli, urmând exemplul credincioșilor mei, care m-au precedat în actul unificării. Pentru a nu mă despărți de turma și biserica mie încredințată, am revenit, integrându-mă de la început cu loialitate în viața și legile BOR.

Zi de zi, prin studiu și documentație, prin bună credință, prin dorința sinceră de a cunoaște adevărul, mi-am limpezit mie însumi nedumeririle și îndoielile, ajungând să cred și să știu că locul firesc, adevărat și care îmi poate da mântuirea este sânul acestei biserici străbune...

Pentru credincioși, unificarea nu a fost o problemă. Sudarea unificării religioase din 1948 este o problemă a preoțimii, în mod exclusiv, nicidecum a poporului. Revenirea noastră în Biserica Ortodoxă nu a fost un pas greșit, ci este un act folositor Bisericii lui Hristos, credincioșilor noștri, poporului nostru și nouă înșine" (cf. Actul Episcopiei Cluj nr. 1757/1958).

Pentru munca depusă a primit distincțiile de iconom și iconom stavrofor.

A trecut la cele veșnice la 14 iulie 1991 și a fost înmormântat în cimitirul bisericii "Adormirea Maicii Domnului" din Mănăștur.

A fost un protopop harnic și foarte exigent cu sine și cu preoții pe care i-a condus. A fost un foarte bun predicator, dovadă este panegiricul ținut la înmormântarea pr. Academician Ion Agârbiceanu, pe care îl redăm în continuare.

Panegiric rostit la înmormântarea lui Ion Agârbiceanu (31 Mai 1963)

Pr. Traian Man

„Părinte sosit-a ceasul. Eu te-am preamărit pe Tine pe pământ; lucrul pe care mi l-ai dat ca să-l fac, l-am săvârșit. Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie... și cuvântul Tău l-au păzit” (Ioan 17, 4-6)

Îndurerată familie

Ilustră și îndoliată asistență

A sosit ceasul negrăitei dureri, de a ne desprinde trupește de cel ce a fost preotul și academicianul Ion Agârbiceanu. Chemat înaintea Judecătorului ceresc, nici un răspuns nu-i va oglindi mai deplin viața decât cuvintele de rugă pe care însuși dumnezeiescul Mîntuitor Iisus Hristos, în seara Cinei celei de Taină, în duioasa despărțire de Apostolii Săi, le-a înălțat spre Părintele Său Ceresc "Arătat-am numele Tău oamenilor oamenilor... lucrul ce Mi l-ai dat să-l fac l-am săvârșit".

Ales de Iisus, Arhiereul cel Mare, să-i fie Lui Apostol, i-a urmat întru toate în slujire, în înmănunchierea întregitei îndatoriri de: preot, păstor și învățător al Bisericii Sale.

I

De la biserica săracă a celei dintâi parohii, ce i s-a încredințat spre păstorie și pînă la bogat împodobita și măreața catedrală, preotul Ion Agârbiceanu a stat în fața altarului pătruns de sfințenia slujbei sale de mijlocitor între Dumnezeu și oameni. Cei care, pe vremea studenției noastre ne găseam în preajma sa în altar, eram de fiecare dată profund mișcați de puterea, entuziasmul și credința cu care depunea la picioarele Stăpânului ceresc viața, gândurile, bucuriile și durerile oamenilor, nădejile acestora, îmbiindu-le în același timp tuturor celor dormici de a-și învia forțele lor spirituale, izvorul cel pururea curgător al harului dumnezeiesc, asemenea. Pătruns în întreaga ființă sa de demnitatea slujbei sale, adeseori tremurul glasului său și lacrima zdrobită în strîngerea pleoapelor, ne vedeau integrarea deplină a slujitorului în taina necuprinsă a slujbei, asemenea Apostolului Pavel ce spunea "Eu trăiesc, dar nu eu, ci Hristos trăiește în Mine" (Gal 2, 20).

II

Mai mult decât altora, i s-a încredințat slujba de păstor numai al enoriașilor, ci și aceea de mai mare între păstori. Părintele Ion Agârbiceanu a înțeles că a păstori turma lui Dumnezeu nu înseamnă a fi un simplu subaltern salariat, ci un asociat și cooperat al Lui, pe care ai dreptul de a-L reprezenta atît timp cît ești în perfect acord cu gândul și cu voința Lui, cît timp păstrezi solidaritatea vrerilor tale spirituale cu ale Lui. Pentru că a păstori "nu cu silă, ci de voie, nu pentru agoniseli urîte ci cu osîrdie, nici ca și cum ar fi stăpîn peste moștenirea lui Dumnezeu, ci pildă făcîndu-se turmei - credem că - atunci cînd se va arăta mai marele păstorilor, va lua cununa slavei cea neveștejită" (1 Petru 5, 2-4).

Cine mai mult decât Părintele Ion Agârbiceanu s-a arătat gata, "cu vreme și fără de vreme", a împlini porunca Apostolului: propovăduirea adevărului veșnic, dată de Mîntuitorul „Mergînd, învățați toate neamurile" (Mt 28, 19).

Cuvîntările sale au izvorît din ađincirea convingerilor sale, descoperind în mod sincer un suflet profund credincios. Fiecare predică i-a fost o mărturisire publică în fața credincioșilor săi, arătîndu-le cum vibrează sufletul său în fața realităților vieții, care îi sunt preocupările, ce-l întristează, ce-l înalță, cum a putut să se încopie în realitatea existenței și în ce măsură i-a fost de ajutor la aceasta Iisus și învățăturile Lui?

În acele mărturisiri, ca într-o oglindă, credincioșii au găsit răspunsurile la grelele întrebări ce le frămîntau conștiința. Cu o deosebită modestie, el nu a vorbit din „ale sale", ci din „ale lui Dumnezeu". Nu a fost ideologul unei infalibilități de teorie ori doctrină personală, ci personalitatea în care a lucrat harul Sfîntului Duh; predica lui a fost ecoul veșniciei în vremelnicie, așa cum Apostolul Neamurilor Pavel spune „Că nu pe noi ne propovăduim, ci pe Hristos Iisus Domnul; iar pe noi slujitori vouă prin Iisus" (II Cor. IV, 5).

III

Fără șovăire, fără rezerve, cu deplină dăruire în slujba sa de: preot, păstor și învățător, fără teamă, Păr. Ion Agârbiceanu poate răspunde înaintea Judecătorului veșnic „Lucrul ce mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit".

Noi, generația mai tînără, ne plecăm în fața celor 80 de ani ai unei vieți bogate în activitate, bogată în stăruință, bogată și în rezultatele ce munca și zelul unui om a putut să le ajungă.

Nu vreau să repet, înșirînd cu deamănuntul, tot ce a făcut în viața sa acela care a fost preotul Ion Agârbiceanu. Este cunoscută activitatea sa de scriitor, ziarist, publicist, conferențiar, aducîndu-i înalta prețuire și distincție de membru al Academiei Române.

Ceea ce se cuvine însă a reține acum este faptul că în întreaga această activitate a imprimat pecetea apostolului său și a convingerilor sale profund umanitare. În sufletul său, cum spune un critic al operei sale „frămîntările morale au primit o soluționare creștină definitivă, cu acceptarea dogmelor canonice" (Mircea Zăciu - Prefață la Opere).

După studii teologice la Universitatea din Buda-Pesta a fost hirotonit preot în anul 1906 și numit în Bucium - Sasa, în Munții Apuseni, unde a funcționat pînă în 1910 cînd i s-a încredințat păstoria parohiei Orlat, lângă Sibiu. Refugiat în timpul războiului dintâi mondial, a funcționat ca preot militar în corpul voluntarilor ardeleni, perioadă din care se reflectă în opera lui condamnarea acestei monstruoșități ce este războiul și promovarea ideilor de pace, înapoiindu-se în anul 1918 în parohia sa Orlat.

În anul 1930 este numit protopop, paroh I al Clujului, iar un an mai tîrziu este ales canonic al Capitolului episcopiei de Cluj-Gherla.

În întreaga activitatea sa administrativ-bisericească s-a relevat preotul destoinic asiduu în muncă, înțelept în sfaturi, integru, cinstitor al autorității bisericești și, adevărat Părinte cu ușa inimii deschisă pentru toți cei ce căutau înțelegerea și sprijinul său.

Ceea ce explică, însă, mai presus de orice, dăruirea deplină slujbei sale și activității literare este dragostea sa intensă de oameni, înțelegînd cuvintele Apostolului Pavel „De aș grăi în limbi omeneste și îngerești, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător... și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu să-l ardă, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește" I Cor. XIII 1, 3.

Preot prin excelență ardelean, după ale sale proprii mărturisiri „s-a simțit alături cu poporul spoliat de muncă și drepturile sale, încercînd să-i fie slujitor" (Lucașfăruș 1952, nr. 8, p. 3).

Născut în Cîmpia Ardeleană, slujind ca preot în bazinul aurifer al Țării Moților și apoi în ținuturile marginene ale Sibiului, el a trăit cu intensitate multele dureri și prea puținele bucurii ale enoriașilor săi, mineri istoviți de trudă și boală și roși de mizerie, într-o epocă caracterizată de lupta de eliberare socială și națională de sub jugul moșierimii și burgheziei maghiare - al monarhiei Austro-Ungare" (Din Ist. Trans. Buc. Acad. RPR 1961, vol. II, p. 189) și mai apoi de sub acel nu mai puțin apăsător jug al stăpînirii burghezo-moșierești române.

Părintele Ion Agârbiceanu a fost duhovnicul care a pus în sufletul său încălzit de dragoste durerile fraților săi, alinîndu-ne chinul și necazul, împărțîndu-se din lipsurile și greutatele materiale și morale ale acestora și, cu talantul ce i s-a dăruit, din trăirea vieții sale, a înscris în opera sa cel mai complet „document artistic asupra satului ardelean" (Pref. Opere). Este opera specifică a preotului, înfrățit cu pămîntul și cu poporul său, preocupat nu atît de speculația gîndirii teologice savante, cît mai mult de necazurile enoriașilor săi (Prefață op.c.). Este grăitoare schița „Popa Vasile" - preotul care-și uită amarele-i dureri proprii, în grija de a alina durerile enoriașilor.

Aceste principii i-au călăuzit activitatea pînă în ultimele momente ale vieții, reîntinerit în bucuria împlinirii visurilor și năzuințelor sale în noile și atît de minunatele condiții de viață, pe care poporul, căruia i s-a dăruit, și-o construiește".

Părintele Ion Agârbiceanu a înțeles că nu vom fi întrebați cîtă știință teologică am avut, nici chiar cît ne-am rugat, ci doar dacă am făcut bine semenului nostru, oricărui om care avea nevoie de sprijinul nostru.

La marginea mormîntului deschis, vărsăm lacrimi de durere, nu „ca și cei ce nu au nădejde" (I Tes. IV - 15), căci știu că „Dumnezeu pe cei adormiți întru Iisus aduce-i-va împreună cu El" (I Tes. IV-14), ci cu amărăciunea din fața morții care încă are putere peste tot trupul. Și Mîntuitorul a plîns la mormîntul prietenului său Lazăr.

Marele arhiereu, Iisus Hristos, Acel ce este Învieerea și Viața să mîngie întristarea familiei îndurerate înțelegînd că: „Așa e scris în cartea sortii / De la întiul leagăn la morminte / Să treacă lutul prin durerea morții / Iar Sufletul să meargă înainte" (P. Cerna).

Și din făclia luminată a vieții Părintelui Agârbiceanu, să se aprindă nesfîrșite lumini sau măcar luminițe care să ardă, mistuindu-se, în slujba Bisericii și a poporului pe care ilustrul defunct cu atîta credință le-a slujit.

Și acum, Părinte ceresc, pe acest slujitor al Tău, care a arătat numele Tău oamenilor, săvîrșindu-și lucrul ce i-l ai dat să-l facă, preamărește-l cu slava care este la Tine.

AMIN!

Cluj, 31 mai 1963.

Simpozionul internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă: Educație și Mărturisire. Formarea creștină a tinerilor în spiritul viu al Tradiției

Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a organizat, în perioada 13-16 noiembrie 2016, Simpozionul internațional: *Educație și Mărturisire. Formarea creștină a tinerilor în spiritul viu al Tradiției*. Manifestarea științifică se încadrează în seria de evenimente prilejuite de proclamarea de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a anului 2016 ca „Anul omagial al educației religioase a tineretului creștin ortodox și Anul comemorativ al Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul și al tipografilor bisericești”.

Simpozionul a fost deschis oficial în dimineața zilei de 14 noiembrie, în Aula Magna „Episcop Nicolae Ivan” a Facultății cu un cuvânt inaugural rostit de Pr. prof. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății. Apoi, o alocuțiune a fost rostită de către Acad. prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop, Rectorul Universității. În cuvântul său, el a amintit pericolul analfabetismului funcțional prezent într-un grad ridicat în România, conform ultimelor cercetări, și a subliniat importanța educației atât în spiritul științific actual cât și în spiritul valorilor tradiționale care reflectă identitatea unui popor: „Fără tradiție și fără credință nu se poate face educație, dar ca să ajungem la tradiție și la credință e nevoie să ne asigurăm de școală, să ne asigurăm că școala există. La noi, astăzi, constatăm fie că educația nu mai este, fie că este greșită. Universitatea noastră a găzduit zilele trecute un simpozion internațional în care s-a discutat despre cei 42% dintre români care nu mai pot să citească sau care nu mai înțeleg ce citesc, ceea ce demonstrează că am pornit pe o pantă greșită în legătură cu educația și că este nevoie de o redresare urgentă. Atât tradiția cât și credința fac parte din educație, iar acest adevăr este verificat de secole”.

Au urmat comunicările în plen, deschise de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, care a prezentat lucrarea cu titlul: *Familia, copiii și tinerii, educarea lor și viitorul omenirii*. Ierarhul nostru a arătat importanța familiei în educarea copiilor, accentuând rolul mamei, și a subliniat, de asemenea, importanța pe care Biserica o acordă tinerei generații: „Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe, ținut în Creta, între 16-27 iunie 2016, în enciclica finală, se adresează în mod special lor: «Sfântul și Marele Sinod se adresează cu dragoste și atenție deosebită tuturor copiilor și tinerilor. Între definițiile felurite și contradictorii cu privire la copilărie, Biserica noastră preasfântă aduce înaintea cuvintelor Domnului nostru: «de nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în Împărăția cerurilor» (Matei 18, 3) și «cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un prunc nu va intra în ea» (Luca 18, 17), precum și ceea ce spune Mântuitorul nostru despre cei care îi «împiedică» (Luca 18, 16) pe copii să se apropie de El și despre cei care îi «smintesc» pe aceștia (Matei 18, 6). Biserica nu le oferă tinerilor doar un simplu «ajutor», ci «adevărul» însuși, adevărul noii vieți divino-umane în Hristos. Tinerii ortodocși ar trebui să devină conștienți de faptul că ei sunt purtători ai tradiției binecuvântate și vechi de secole a Bisericii Ortodoxe, precum și continuatorii acestei tradiții, pe care o vor păstra cu dârzenie și vor cultiva într-un mod dinamic valorile veșnice ale Ortodoxiei,

pentru a oferi mărturie creștină de viață dătătoare. Din rândurile lor vor veni viitori slujitori ai Bisericii lui Hristos. Astfel, tinerii nu sunt numai «viitorul» Bisericii, ci, de asemenea, expresia activă în prezent a vieții ei iubitoare de Dumnezeu și oameni”.

De asemenea a fost prezent și a rostit o alocuțiune Preasfințitul Florentin Crihălmeanu, din partea Episcopiei Române Unite (Greco-Catolice) de Cluj-Gherla, care a subliniat importanța temei simpozionului pentru creștinii din întreaga lume, „Atât Biserica Ortodoxă cât și Biserica Catolică au considerat că o problemă deosebit de actuală, importantă și urgentă este educația creștină a tinerilor. Educația este o problemă mereu actuală, un proces obiectiv al umanității, concret, un proces de formare pentru un scop precis. Pentru noi, creștinii, nu este vorba doar de o performanță intelectuală, științifică, fizică sau artistică. Mai presus de aceste opțiuni este vorba de o formare creștină, adică de o formare care are ca prim scop dobândirea aceluia dar pe care

Menționăm faptul că la simpozion au participat cinci ierarhi ai Bisericii noastre (I. P. S. Mitropolit Andrei, P. S. dr. Visarion Bălțat, Episcopul Tulcii, cu referatul: *Despre educația copiilor la Sfântul Ioan Gură de Aur*, P. S. dr. Lucian Mic, Episcopul Caransebeșului, cu referatul: *Tradiția școlară în Banat și actualitatea învățământului religios din Episcopia Caransebeșului*, P. S. Dr. Gurie Georgiu, Episcopul Deveii și Hunedoarei, cu referatul: *Indulgența educațională, poartă spre declinul civilizației?* și P. S. Dr. Iustin Sigheteanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, cu referatul: *Tinerii în Biserica în timpurile de secularizare pe care le trăim*).

De asemenea, și-au adus contribuția și peste 100 de cadre didactice și cercetători, clerici și mireni de diferite confesiuni - ortodocși, catolici, protestanți, neoprotestanți - și cu preocupări diverse din țară (de la Facultățile de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, București, Sibiu, Iași, Alba Iulia, Oradea, Constanța, Craiova și Târgoviște, dar și de la Academia de Muzică „Gheorghe Dima”, de la Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca și Universitatea Națională de Muzică din București) și din străinătate (dintre care menționăm pe: Prof. univ. Dr. Charbel Maalouf - Franța, Rev. dr. Pavol Bargar - Cehia, Conf. univ. dr. Inna Karnavaeva - Rusia și Dr. Jon A. P. Gissel - Danemarca). Din Republica Moldova au fost invitați: Conf. univ. habil. dr. Ion Gumenai, Pr. conf. dr. Octavian Moșin, Asist. univ. dr. Nadejda Butnari (Universitatea de Stat din Moldova) și Prof. univ. dr. Svetlana Badrajan (Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Chișinău).

Referatele și discuțiile s-au desfășurat în șase sesiuni și au fost împărțite pe patru secțiuni: Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă și Tineri cercetători.

În cadrul simpozionului a avut loc și o prezentare de carte: Autor: Pr. prof. dr. Vasile Stanciu, *Anastasimatarul Transilvan, Catavasierul Transilvan, Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări liturgice (Pricesne, Irmoase, Axioane, Tropare, Condace) la Sărbătorile de peste an*, toate apărute recent la Editura Renașterea. Volumele au fost prezentate de către: Prof. univ. dr. Elena Chircev (Academia de Muzică „Gheorghe Dima”), Pr. lect. univ. dr. Stelian Ionașcu (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” Universitatea din București) și Pr. lect. univ. dr. Sorin Vasile Dobre (Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sf. Andrei Șaguna”, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu).

Pe perioada desfășurării simpozionului, a fost organizată la sediul facultății o expoziție de portret și anatomie artistică *Ziua a 6-a*, coordonată de Lect. univ. dr. Alin Răzvan Trifa. Vernisajul a avut loc luni, 14 noiembrie 2016. Lucrările au fost realizate de studenții și masteranzii specializării Artă sacră.

Luni, 14 noiembrie 2016, în Aula Magna a Facultății de Teologie Ortodoxă a avut loc concertul coral extraordinar susținut de Corul de Cameră *Cappella Transylvanica* al Academiei de Muzică

„Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, dirijat de Prof. univ. dr. Cornel Groza. Au fost interpretate lucrări compuse de Constantin Drăgușin, Ion Popescu-Pasărea, Augustin Bena, Tudor Jarda, Șerban Marcu, Ludovicus Bardos, Nicolae Ursu, Emil Simon, Pierere Certon, Enrique Fabrez și Jaakoo Mantjarvi. La sfârșitul concertului, Părintele Benedict Vesa, secretarul eparhial, a înmănat - în numele IPS Mitropolit Andrei - Diplome de aleasă cinstire membrilor corului Academiei de Muzică și dirijorului Sergiu Stanciu, laureați ai Marelui Premiu la Concursul coral „Laudați pe Domnul” din anul acesta de la Patriarhie, ca reprezentanți ai Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos, întrupându-se și jertfindu-se pe lemnul Crucii, ni l-a dobândit nouă tuturor, adică mântuirea sufletului. Încă din timpul vieții sale publice, Iisus Domnul dorea ca apostolii să constituie un model de temperament, pentru toți frații lor: «Așa să strălucească faptele voastre bune în lume, încât ei, văzându-vă pe voi, să-L preamărească pe Tatăl care este în Ceruri».

Deci, Mântuitorul Însuși cere mărturia faptelor bune, vizibile celorlalți, și aici este legătura dintre educație și mărturisire. Mărturisirea publică presupune dovedirea prin fapte a propriei credințe, așa cum cerea și Sfântul Apostol Iacob: «Arată-mi credința ta fără de fapte, iar eu, prin faptele mele îți voi arăta credința mea».

În cadrul sesiunii inaugurale, a susținut o prelegere Prof. univ. dr. Adrian Opre, decanul Facultății de Psihologie și Științe ale Educației a UBB, care a vorbit despre participarea unui grup de psihologi ai facultății la programul „Alege Școala!” derulat de Patriarhia Română, prin Sectorul teologic-educational, în parteneriat cu Fundația World Vision România

DOCUMENT FINAL al Simpozionului internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă: EDUCAȚIE ȘI MĂRTURISIRE. FORMAREA CREȘTINĂ A TINERILOR ÎN SPIRITUL VIU AL TRADIȚIEI

u binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, în zilele de 14 și 15 noiembrie 2016 s-au desfășurat, la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, lucrările simpozionului internațional cu tema *Educație și Mărturisire. Formarea creștină a tinerilor în spiritul viu al Tradiției.*

Manifestarea se încadrează în seria de evenimente organizate cu prilejul proclamării de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a anului 2016 ca „Anul omagial al educației religioase a tineretului creștin ortodox” și „Anul comemorativ al Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul și al tipografilor bisericești” în Patriarhia Română. Simpozionul a adus împreună profesori din țară și străinătate cu scopul de a dezbate această temă, care a fost analizată din diferite perspective. A existat o abordare teologică, fundamentată biblic și patristic, a educației, o perspectivă istorică asupra acesteia, precum și o analiză a metodei educaționale ce se realizează prin muzică și artă creștină.

La lucrările simpozionului au participat ierarhi, profesori de teologie și cercetători în domeniu, din cadrul Facultăților de Teologie Ortodoxă, Romano-Catolică, Greco-Catolică, Reformată și din partea cultelor neoprotestante din țară, ca și din străinătate: Franța, Danemarca, Cehia, Republica Moldova și Rusia. Simpozionul a fost unul de o amploare deosebită, cu peste 120 de comunicări prezentate în plen sau pe secțiunile de: Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă. Secțiunea dedicată tinerilor cercetători s-a desfășurat, în cele două zile, în paralel cu celelalte secțiuni, conform programului anexat prezentului document.

Sinteza tematică a Simpozionului

1. Familia – element central pentru educația tinerilor. Familia joacă un rol esențial în educarea tinerilor, iar criza contemporană a familiei se răsfârge implicit și asupra educației. De aceea, pentru a putea face o bună educație, este necesară reînălțarea familiei tradiționale, erodată de divorțuri și egoism.

2. Încorporarea elementelor moralei creștine în consilierea psihopedagogică este nu doar posibilă, ci și necesară, dar implică îndeplinirea unor condiții. Mai concret, consilierul trebuie să dețină cunoștințe și competențe în Teologie, în funcție de practica religioasă a tinerilor.

3. Așa cum atestă antropologia contemporană, omul este ființă dialogică, deschisă spre lume și spre viitor. Această tendință se dovedește a fi o deschidere și căutare a lui Dumnezeu și a comuniunii cu el și cu semenii. Acestei căutări i se adresează educația creștină, mai ales educația tinerilor, a căror personalitate este în formare.

4. Integrarea modelelor patristice și ascetice în educația religioasă. Sfântul Ioan Gură de Aur prezintă un model încă funcțional de educare a tinerilor, care poate să stea în fruntea celorlalte modele care se pot contura din literatura patristică și ascetică. Dar, în acest sens, este nevoie de o cheie adecvată de interpretare.

5. Educația și mărturia creștină sunt teme reflectate și în documentele Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe. Educația în Hristos, ca model patristic, stă la baza grijii pastorale și lucrării misionare a Bisericii.

6. Contribuția Facultăților de Teologie în educarea tinerilor. Educația teologică este garantul echilibrului în formarea tinerilor din mediul universitar, fiind complementară științelor exacte și umaniste. În același timp, s-a sesizat și pericolul autonomizării cercetării, care poate duce la secularizarea internă a teologiei și la ghețozarea ei.

7. Revoluția Guttemberg a fost un moment crucial, paradigmatic, în dezolvarea culturală și religioasă a societății. În acest sens a fost evidențiat rolul misionar al tipăriturilor Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul.

8. Importanța utilizării în educație a noilor mijloace de comunicare. Internetul este un mediu de care nu se mai poate face abstracție, azi. Utilizarea lui are un uriaș potențial atât pozitiv, cât și negativ. Este necesară, în acest sens, dezvoltarea unei gândiri critice care să plaseze aceste mijloace adecvat pe scara valorilor contemporane.

9. Alături de modelele consacrate în Tradiția și Istoria Bisericii au fost evocate personalități contemporane, care au recontextualizat valorile formării creștine.

10. Muzica și arta sunt mijloace educaționale implicite și forme ale mărturiei creștine. Cântarea bisericească și artele vizuale au o contribuție esențială la devenirea spirituală a persoanei, dar și la întărirea comuniunii cu Dumnezeu și cu semenii.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, (noiembrie 2016)

Dacian But-Căpușan

În perioada 30 octombrie - 2 noiembrie 2016 s-a desfășurat la Arad, Simpozionul Național de Teologie, pus sub genericul: *Teologia în Universitate. 25 de ani: asumare a tradiției de formare teologică și cercetare științifică în Facultatea de Teologie Ortodoxă „Iarion V. Felea” din Arad (1991-2016).*

Facultatea noastră a fost reprezentată de: Pr. prof. univ. dr. Valer Bel, care a susținut referatul: *Vocația misionară și doxologică a teologiei academice* și de pr. conf. univ. dr. Gabriel Gârdan, care a susținut referatul: *Dimensiunea ecumenică a educației teologice contemporane.*

La campania de donare de sânge inițiată de Universitatea Babeș-Bolyai, în parteneriat cu Centrul Regional de Transfuzie Sanguină Cluj, Donăm împreună, UBB dă startul a luat parte un număr de peste 50 de studenți ai Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în ziua de 10 noiembrie a. c., avându-l în frunte pe Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul facultății.

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Protopopiatul Ortodox Beclean, în parteneriat cu Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca și Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, a organizat în perioada 10-11 noiembrie 2016, la Beclean, ediția I a Conferinței internaționale *Educație, religie și familie în societatea contemporană* (CIERFSC), cu participarea ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei. Reprezentanți ai Facultății noastre acre au susținut referate au fost:

Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, *Redescoperirea valențelor pedagogice și misionare ale familiei creștine*

Protosinghel asist. univ. dr. Benedict Vesa, *Educație și experiență – itinerariul de la text la context. O perspectivă teologică.*

În perioada 11-12 noiembrie 2016 s-a desfășurat la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, primul simpozion al bibliștilor ortodocși din România. Pe ordinea de zi a întâlnirii a fost și înființarea Societății Bibliștilor Ortodocși Români (SBOR). Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost reprezentată de Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă și Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană.

În perioada 11-13 noiembrie 2016, la Facultatea de Teologie Romano-catolică din Cluj-Napoca a avut loc conferința: Teologie pentru societate, prilejuită de împlinirea a 29 de ani de existență a acestei facultăți în Universitatea „Babeș-Bolyai”. Pr. prof. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă a susținut o alocuțiune intitulată: *Prieteni catolici ai Bisericii Ortodoxe.*

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca împreună cu International Ecumenical Fellowship a organizat duminică 13 noiembrie 2016 conferința internațională: *Orthodoxy around the World. Invitat special a fost Fr. Samji Thazhathadathu George, Vicar St. George Orthodox Church, Edavattom, India. De asemenea a fost prezentată expoziția de fotografie: Ortodoxia în Kenya a dr. Paul Siladi.*

Prof. univ. Dr. Charbel Maalouf de la Institutul Catolic din Paris, a susținut un curs de Patrologie, miercuri 16 noiembrie 2016, adresat studenților de la specializarea Teologie pastorală.

Cercul studențesc „Baladă pentru Basarabia” (responsabil stud. Vitalie Ciobanu) a organizat miercuri 16 noiembrie 2016, prezentarea filmului „Durak”. După film au avut loc discuții cu invitatul special a seriei, Pr. conf. univ. dr. Octavian Moșin de la Universitatea de Stat din Chișinău, despre mesajul teologic al filmului.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc în data de 17 noiembrie 2016 susținerea tezei de doctorat a Pr. Emanuel Valică, *Necrologul creștin - gen omiletic în tradiția patristică a secolelor IV-V și actualitatea lui pastorală*, specializarea Omiletică și catehetică, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Vasile Gordon.

În perioada 18-20 noiembrie 2016 un grup de studenți de la specializarea de master *Artă sacră - conservarea, restaurarea și crearea bunurilor culturale* din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, coordonați de Conf. univ. dr. habil. Marcel Gh. Muntean a efectuat o excursie de studii și documentare la mănăstirile

din Oltenia: Cozia, Curtea de Argeș, Govora, Dintr-un lemn, Surpatele, Bistrița, Arnota, Hurezi, Polovragi, Tismana și Lainici.

Luni, 21 noiembrie 2016, a avut loc întâlnirea corpului profesoral al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca cu Prof. univ. dr. Bruce McCormack de la Princeton Theological Seminary (SUA).

Martți, 22 noiembrie, Biblioteca Județeană „George Coșbuc” a găzduit conferința *Mihai Viteazul, apărător al creștinătății* (organizată în colaborare cu Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului și Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca). Cu acest prilej, au luat cuvântul: ÎPS Părinte Mitropolit Andrei, Acad. Prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, Rectorul UBB, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă Președintele Senatului UBB și criticul Alex Ștefănescu. Moderatorul evenimentului a fost Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta și amfitrion - managerul Bibliotecii, Pr. drd. Ioan Pinteau.

Martți, 22 noiembrie 2016, la Casa de Cultură a Studenților, sub egida Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și a Organizației Creștine „Agape. Prețuim Familia”, a avut loc conferința: *Crăciunul azi, fără Hristos!?* susținută de Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Evenimentul a fost întregit de un micro-recital de colinde, susținut de Lucian, Adelina și copiii Susanu, Maria, Petronela și pr. Ciprian Talos.

Martți, 22 noiembrie 2016, în organizarea Centrului de Studii Ecumenice și Interreligioase și a Facultăților de Teologie Romano-catolică, Ortodoxă, Reformată și Greco-catolică ale UBB a avut loc conferința Prof. univ. dr. Bruce McCormack de la Princeton Theological Seminary (SUA), cu tema: *Fundamentul hristologic al înțelegerii ecumenismului în Teologia lui Karl Barth.*

Joi, 24 noiembrie 2016, Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană și d-na Elena Ivanca, actriță a Teatrului Național din Cluj-Napoca au participat la conferința *Împreună dăruim speranță*, organizată de Consiliul Local al municipiului Cluj-Napoca Direcția de Asistență Socială și Medicală, cu ocazia Zilei Internaționale a persoanelor cu dizabilități.

În cadrul zilelor academice andreiene, la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Andrei Șaguna” a Universității Lucian Blaga din Sibiu s-a desfășurat un simpozion al studenților, în perioada 23-24 noiembrie 2016. Temele pentru discuții au fost *Comunicarea online și offline în Biserică și Tehnici de comunicare în Biserică.* Din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a participat stud. Dorin Ioan Sălvan.

În zilele de 25 și 26 noiembrie 2016, a avut loc Simpozionul Internațional al Centrului de Studii Biblice, cu tema: *Hermeneutics of Religious Texts: Religion and Politics.* Din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a participat: Lect. univ. dr. Paula Bud, cu referatul: *Fundamentalism and the Risk of Turning the Cult into an Instrument to Defending Identity.*

În zilele de 26-27 noiembrie Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu a fost oaspetele comunității românești din Nothpton - Anglia, și a săvârșit Sf. Liturghie și a rostit un cuvânt de învățătură la biserica ortodoxă păstorită cu multă dăruire de Pr. dr. Florin Simionca.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie Ortodoxă „Isidor Todoran” a avut loc în data de 28 noiembrie 2016 susținerea a două teze de doctorat alcătuite sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, la specializarea Studiul biblic și exegetic al Noului Testament:

- Andrei Tudor Moldovan (ierod. Iosif): *Fiul Omului în Sfintele Evanghelii - O contribuție la dezvoltarea hristologiei neotestamentare.*

- Daniela Dolha: *Istoricitate și teologie în episodul Emaus (Luca 24, 13-35) - O evaluare critică a cercetării biblice moderne.*

Luni 28 noiembrie 2016 a avut loc la sediul facultății lansarea cărții *Patericul mare. Apoftegmele părinților pustiei. Colecția tematică*, apărută recent la Editura Bizantină. Evenimentul a fost moderat de către Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu și s-a bucurat de prezența ÎPS Mitropolit Andrei. Au vorbit: Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, Protos. asist. univ. dr. Benedict Vesa, dr. Paul Siladi, directorul Radio Renașterea și traducătorul cărții: Pr. prof. univ. dr. Constantin Coman.

Miercuri 30 noiembrie 2016, Rectorul Universității Babeș-Bolyai, Acad. prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, Președintele Senatului și profesorii Facultății de Teologie Ortodoxă l-au felicitat pe IPS Mitropolit Andrei la reședința mitropolitană cu prilejul zilei onomastice.

PS EPISCOPUL-VICAR VASILE SOMESANUL

Noiembrie 2016

1 noiembrie: În Catedrala Episcopală din Baia Mare, asistă la panihida săvârșită de P.S. Iustin Sigheteanul împreună cu un sobor de preoți, cu ocazia trecerii la Domnul a I.P.S. Justinian Chira Maramureșanul.

6 noiembrie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări

8 noiembrie: Cu ocazia sărbătorii Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil, participă la Sfânta Liturghie oficiată în Capela Mănăstirii de la Piatra Fântânele, unde rostește un cuvânt de învățătură, felicitându-l pe Părintele Gavril, duhovnicul mănăstirii, cu ocazia onomasticii.

9 noiembrie: Participă la Sfânta Liturghie oficiată în Capela Mănăstirii de la Piatra Fântânele

13 noiembrie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul elevilor seminariști de la Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări

16 noiembrie: Cu ocazia hramului Bisericii Sfântului Ev. Matei din cartierul Mănăștur, este prezent în mijlocul credincioșilor la Sf. Liturghie înconjurat de un sobor de preoți.

20 noiembrie: La Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul elevilor seminariști de la Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări

21 noiembrie: De sărbătoarea Intrării Maicii Domnului în Biserică, participă la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorărea Sfântului Duh - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

27 noiembrie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări

30 noiembrie: Cu ocazia Sf. Ap. Andrei participă la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorărea Sfântului Duh - Zorilor Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

O nouă carte pentru pastorația actuală

Pr. prof. dr. Vasile Gordon, *Cateheze pastorale pe înțelesul tuturor*, Edit. Sophia, 2016, 277 p.

Rodnica și îndelungata activitate a părintelui profesor Vasile Gordon s-a concretizat într-un număr însemnat de volume pe care le-a publicat până acum. Într-un număr anterior al acestei reviste semnalăm apariția unui îndrumător pentru tinerii preoți și teologi: „Vademecum omiletic. 100 de schițe pentru predică”. De această dată părintele vine în ajutorul clerului și al credincioșilor, deopotrivă, cu un volum

de cateheze intitulat „Cateheze pastorale pe înțelesul tuturor”, volumul 2, apărut la editura Sophia în anul 2016. Primul volum, cu același nume, apăruse la aceeași editură, în anul 2012, în finalul cuvântului introductiv, autorul exprimându-și dorința de a vedea lumina tiparului și un al doilea volum în care „să continue cu răspunsurile privind aspectele practice ale vieții creștine din cadrul parohiei, dar să trateze și alte subiecte de interes misionar actual”¹.

După multă muncă și trudă dorința preacucerniciei sale s-a concretizat în cel de-al doilea volum al „Catehezelor pastorale”, ce cuprin-

de 50 de cateheze. Structura volumului de față este dată de tematica pe care catehezele o abordează. Astfel, în prima parte au fost adunate cateheze cu îndrumări pastoral-educative, în cea de-a doua subiectele tratate sunt din sfera dogmatică, iar în cea de-a treia parte, și cea mai extinsă se regăsesc catehezele pastoral-morale. Ultimele două capitole cuprind catehezele pastoral-misionare și cele pastoral-liturgice.

Prima parte a volumului cuprinde un număr de 10 cateheze centrate în jurul ideii de educație religioasă, privită ca mijloc prin care Dumnezeu, ca factor desăvârșit al educației, se descoperă tinerelor generații prin conlucrarea dintre preoți, profesori de religie și părinți. Tot aici găsim o cateheză în care părintele profesor trează atitudinea pe care creștinii trebuie să o aibă față de politică.

Urmează 6 cateheze cu conținut dogmatic, acestea alcătuind partea a doua a cărții. Temele alese nu sunt unele abstracte, greu de înțeles, ci au legătură cu scopul pe care fiecare creștin ar trebuie să îl aibă, anume sfințirea vieții și implicit mântuirea. În acest sens părintele alege teme precum „Sfinții îngeri – slujitori ai lui Dumnezeu și prieteni ai noștri”, sau „Sfinții – prieteni ai lui Dumnezeu și ai oamenilor”. În contextul în care se scrie și se vorbește foarte mult despre persoanele ce au pățimit în închisorile comuniste părintele își intitulează o cateheză „Pătimitorii închisorilor comuniste din România vor fi canonizați?”, în care preacucernicia sa oferă un răspuns acestei întrebări care este pe buzele multor creștini.

Cel mai extins capitol al acestui volum este cel de-al treilea, în care preacucernicia dezbate teme din sfera morală. Doar lecturând titlurile catehezelor ce și-au găsit locul aici, vom putea observa că alături de temele clasice de morală, precum virtuțile, întâlnim teme actuale, cum ar fi: inteligența emoțională sau educația vorbirii frumoase.

În penultima parte a cărții, părintele Vasile Gordon atinge o serie de subiecte care au stârnit îndelungi controverse și dispute în societatea românească. Aș aminti aici cateheza în care pledează pentru familia formată din bărbat și femeie, pe care o numește „familia după rânduială”, respingând totodată așa numitele familii LGBT, precum și cea referitoare la muzica rock, devenită subiect de dispută în urma incidentelor din clubul Colectiv. O caracteristică aparte a acestei cateheze este dată de inserarea unor mărturii venite din partea mai multor persoane cu statut social diferit: preot fost cântăreț de muzică rock, inginer, muzicolog, scriitor, actor sau elev de liceu.

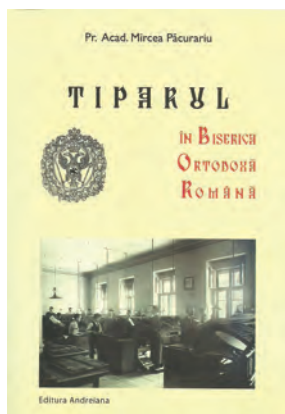
Capitolul de final adună un număr de șapte cateheze din domeniul liturgic. În aceste cateheze, părintele face referire la ținuta unui creștin, la modul de trăire al bucuriei oferite de sărbătorile creștine, explică simbolismul slujbei înmormântării sau descrie molitvele Sfântului Vasile cel Mare, accentuând rostul lor în viața unui creștin și evidențiind atitudinile și practicile greșite legate de această slujbă. Tot aici preacucernicia sa încearcă să ofere un răspuns celor care se întreabă ce este mai bine: să îngropăm morții sau să îi ardem?

Lecturând cele 50 de cateheze cuprinse în acest volum ne dăm seama că autorul lor este preocupat ca toți creștinii să cunoască adevărul și profunzimea învățăturii creștine. Este ceea ce părintele profesor Dumitru Călugăr descrie ca fiind vocația catehetului, iar catehet adevărat, ideal, în viziunea lui „poate fi numai preotul care a simțit în interiorul său îndemnul de a învăța cuvântul lui Dumnezeu; acel preot care nu întârzie a mărturisirii cu toată puterea sufletului său: eu spre aceasta m-am născut, spre aceasta m-a trimis Dumnezeu în lume, ca să-i învăț și să-i cresc duhovnicește pe credincioșii mei, să desăvârșesc în ei caractere creștine, după chipul arătat nouă de Iisus Hristos”².

Așadar, indiferent de statutul pe care îl avem în Biserică, cele 50 de cateheze sunt extrem de folositoare, deoarece, citindu-le ni se vor clarifica anumite aspecte ce țin de doctrina creștină, de comportamentul pe care un creștin ar trebui să îl aibă și chiar unele subiecte de actualitate din societatea românească ce au legătură cu creștinismul în general și cu ortodoxia în special.

Ionuț Chira

² Dumitru Călugăr, *Catehetica. Manual pentru Facultățile de Teologie*, ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2005, pp. 153-154.

Pr. Acad. MIRCEA PĂCURARIU, *Tiparul în Biserica Ortodoxă Română*, Editura Andreiana, Sibiu, 2016, 335 p. + o sută de ilustrații.

Ajuns la vârsta căruntețelor înțelepte de cei 84 de ani de viață, pr. Mircea Păcurariu își continuă activitatea istoriografică cu aceeași apetență livrească și rigurozitate științifică de care a dat dovadă în ultimele cinci decenii, de când slujește prin cuvânt și literă la catedra de istorie a Bisericii Ortodoxe Române. Cele peste 20 de cărți și câteva sute de studii și articole publicate în țară și în străinătate i-au deschis calea spre cel mai prestigios for cultural al

țării, Academia Română, al cărei membru corespondent a fost ales în 1997, iar titular a devenit în toamna anului 2015.

Ultima izbândă editorială a părintelui academician marchează, fără îndoială din punct de vedere editorial, anul comemorativ al Sf. Ierarh martir Antim Ivireanul și al tipografilor bisericești, *Tiparul în Biserica Ortodoxă Română* oferind o primă sinteză care înfățișează întreaga lucrare publicistică desfășurată și promovată de Biserica noastră începând cu secolul al XVI-lea și până astăzi. În cuvântul său de început distinsul autor explică apariția cărții menționând că ea se dorește a fi un omagiu postum adus tuturor „celor care au ostenit în decursul a peste cinci secole să lase în urma lor cărți de spiritualitate ortodoxă sau de valoare culturală și artistică”.

Volumul se deschide cu „Precuvântarea” IPS părinte mitropolit Laurențiu Streza al Ardealului, care subliniază importanța, necesitatea și valoarea apariției monografiei închinată tiparului românesc precizând că în acest fel sunt readuse în atenția preoților, a teologilor, a oamenilor de cultură, dar și a tuturor credincioșilor români figurile „marilor ierarhi cărturari, cu prezentarea detaliată a activității lor culturale, pusă în serviciul Bisericii și al neamului nostru. În afară de aceste lucruri, sunt amintiți și smeriții meșteri tipografi, pe nedrept uitați, dar care și-au făcut din plin datoria față de cultura românească, lucrând cu conștiințiozitate, cu dăruire, în totală smerenie, punând la îndemâna cititorilor cărți frumos tipărite, împodobite cu gravuri și frontispicii minuțios lucrate de acei meșteri și de ucenicii lor”.

Cartea este structurată cronologic, pe opt capitole mari, după cum urmează: „Activitatea tipografică în Țara Românească și Transilvania în secolul al XVI-lea”, cu subcapitole dedicate ieromonahului Macarie, lui Dimitrie Liubavici, ieromonahului Lavrentie, tipăriturilor lui Filip Moldoveanu, ale diaconului Coresi și Paliei de la Orăștie; „Tipografiile românești din prima jumătate a secolului al XVII-lea”, cu subcapitole despre tipografiile de la Câmpulung, Govora, Dealu/Târgoviște, Bălgrad (Alba Iulia) și din Moldova; „Tiparul în a doua jumătate a secolului al XVII-lea”, cu subcapitole ce prezintă tiparul în Țara Românească, cărțile de slujbă bilingve, Biblia de la București, tiparnița de la Iași, tipografia grecească de la mănăstirea Cetățuia, tipografiile de la Bălgrad (Alba Iulia), București, mănăstirea Snagov, Râmnic, Târgoviște și Buzău, tipografiile din timpul lui Constantin Brâncoveanu, tiparul pentru greci, arabii ortodocși și tiparul românesc în Georgia; „Tiparul în secolul al XVIII-lea”, cu subcapitole ce ilustrează activitatea editorială de la București, Râmnic, Buzău, Iași, Rădăuți, Blaj, Sibiu și Brașov, dar și pe cea românească de la Viena și Buda; „Tiparul în secolul al XIX-lea – până în 1918” cu subcapitole care survolează activitatea tipografiilor eparhiale și mănăstirești de la București, Râmnic, Buzău, Iași, Mănăstirea Neamț, Chișinău, Blaj, Sibiu, Arad, Caransebeș și Cernăuți; și, în cele din urmă, „Tiparul în secolul al XX-lea. Prezentare generală” structurată în trei părți, tiparul bisericesc în epoca interbelică, în perioada comunistă și după 1990, în toate cele trei perioade vizate fiind ilustrată activitatea publicistică a tipografiilor și a editurilor patriarhiei, mitropoliilor și eparhiilor de pe teritoriul țării.

Volumul este întregit cu un rezumat extins în limba engleză și un număr de o sută de ilustrații color de foarte bună calitate care reproduc alfabetul chirilic, pagini și frontispicii din manuscrise și cărți vechi românești, portrete de ierarhi tipografi și îndrumători ai tiparului, fotografii ale marilor mănăstiri unde au funcționat tipografiile, copertile ale unor cărți recent apărute la editurile Patriarhiei Române și ale Mitropoliei Ardealului.

Sinteza părintelui academician Mircea Păcurariu este o veritabilă mărturie despre activitatea cultural-tipografică foarte bogată și variată a Bisericii Ortodoxe din spațiul românesc pe durata a cinci secole, o carte scrisă într-un limbaj accesibil și publicată într-o haină editorială frumoasă care confirmă rolul incontestabil al Bisericii în ctitorirea limbii și a identității românești, în afirmarea culturii noastre naționale și a celei europene deopotrivă. Să luăm aminte! Să învățăm să ne prețuim istoria, cultura și memoria înaintașilor la adevărata lor valoare ca să nu ne dizolvăm în valul globalizării și al relativismului postmodern.

Mircea-Gheorghe Abrudan

¹ Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, *Cateheze pastorale pe înțelesul tuturor*, p. 9.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În timpul anului universitar, în fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00 acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Noiembrie 2016

1 noiembrie

Face o vizită în protopopiatul Cluj II. Vizitează șantierele de construcție ale Bisericilor „Sfântul Mucenic Mina” (paroh: Pr. Dumitru Bărbos), „Sfânta Cuvioasă Parascheva” (paroh: Pr. Virgil Man), „Învierea Domnului” (paroh: Pr. Coriolan Dura) și „Sfântul Ioan Evanghelistul” (paroh: Pr. Călin Popovici). Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Participă la o seară de comuniune duhovnicească cu angajații postului de radio „Renașterea”. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

2 noiembrie

Primește la reședință pe Înaltpreasfințitul Părinte Serafim, Mitropolitul Europei Centrale și de Nord.

În demisolul Catedralei Episcopale din Baia Mare, se reculege peț de câteva momente la căpătâiul adormitului întru Domnul, Iustinian Arhiepiscopul.

3 noiembrie

În Catedrala Episcopală din Baia-Mare, în sobor de arhierie, sub protia Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, slujește la Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Episcopală din Baia-Mare, în sobor de arhierie, săvârșește slujba de înmormântare a adormitului întru Domnul, Iustinian Arhiepiscopul. Rostește un cuvânt evocator.

4 noiembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului Misionar-Social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

5 noiembrie

În capela Seminarului Teologic, săvârșește slujba Parastasului pentru adormitul întru Domnul, Iosif Berindei. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din Băișoara, protopopiatul Turda, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Simion Grozav, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

6 noiembrie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, săvârșește slujba Parastasului pentru adormitul întru Domnul, Teofil Arhiepiscopul. Rostește un cuvânt evocator.

În capela Seminarului Teologic, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Matei, fiul părintelui diacon Petru Buta, de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură.

Participă la întâlnirea festivă anuală cu membri Coralei Catedralei Mitropolitane. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

7 noiembrie

Prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preoți parohi la parohiile „Sfinții Ioachim și Ana” din Cluj-Napoca (protopopiatul Cluj II), Așchileul Mare (protopopiatul Cluj I), Monor (protopopiatul Bistrița), Băița (protopopiatul Gherla), Bogata de Sus (protopopiatul Dej), Dumbrăveni (protopopiatul Beclean) și Iacobi (protopopiatul Turda).

8 noiembrie (Soborul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil)

Cu prilejul hramului, în biserica Mănăstirii „Sfinții Voievozi” din Slobozia, județul Ialomița, împreună cu Preasfințitul Părinte Vincențiu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Alba-Iulia, săvârșește o slujbă funebă la căpătâiul adormitului întru Domnul, preot Petru Pleșa, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

9 noiembrie (Sfântul Ierarh Nectarie Taumatargul)

Cu prilejul hramului, săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica „Sfântul Nectarie” din Dej (paroh: Prot. Ioan Bufta). Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Leon Drăgan.

La Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, săvârșește slujba de sfințire a noii Troițe amplasate în curte și slujba Parastasului de obște. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită în căminul studențesc din incinta Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

IPS Mitropolitul Andrei înconjurat de PS Episcop Lucian al Caransebeșului și PS Episcopul Visarion al Tulcii, în catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, 13 noiembrie 2016.

10 noiembrie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial prezidează ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial cu participarea Preacucernicilor Părinți Protopopi.

În Biserica „Sfântul Apostol Andrei” din Beclean (parohi: Prot. Doru Zinveliu și Pr. Claudiu Zinveliu) participă la deschiderea Conferinței Internaționale cu tema „Educație, religie, familie în societatea contemporană”. Săvârșește o slujbă de binecuvântare și susține o comunicare. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PCuv. Protos. Benedict Vesa, secretarul eparhial.

În curtea bisericii din Făget, protopopiatul Cluj II (paroh: Pr. Petru Cotăr-lă), săvârșește slujba de sfințire a Crucilor ce vor fi așezate pe acoperișul noii biserici și a celor două noi clopote achiziționate. Rostește un cuvânt de învățătură.

11 noiembrie

În capela Seminarului Teologic, săvârșește o slujbă de Te-Deum cu prilejul întâlnirii preoților militari din cadrul Forțelor Aeriene Române. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Acordă comandoului Gabriel Răducanu, Directorul Statului Major al Forțelor Aeriene, distincția „Crucea Transilvană”.

În localitatea Căianu Mic, protopopiatul Beclean (paroh: Alexandru Gherghel), săvârșește slujba de binecuvântare a amplor lucrări de renovare efectuate la școala din localitate și cea de binecuvântare a bustului lui Ion Căianu Românul, patronul școlii. Rostește un cuvânt de învățătură.

La Centrul de Tineret de la Sângeorz-Băi, se întâlnește cu participanții la tabăra de voluntariat în misiunea cu tinerii. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

12 noiembrie (Sfinții Martiri Năsăudeni)

Cu prilejul hramului, în biserica mănăstirii de la Bichigiu, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot pe diaconul Leon Drăgan, pe seama parohiei Dumbrăveni, protopopiatul Beclean și diacon, pe tânărul Dan Lionte Maluș.

În biserica din Ocnița, protopopiatul Bistrița, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Anastasia Maria, fiica părintelui paroh Silviu Marcel Costin. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor, asistă la concertul folcloric organizat de Parohia „Sfântul Toma” din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Dănuț Goga și Pr. Marius Goga). Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Lucian, Episcopul Caransebeșului și pe Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii.

13 noiembrie

În Catedrala Mitropolitană, alături de PS Părinte Lucian și PS Părinte Visarion, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt ocazional. Hirotonește întru preot, pe diaconul Dan Lionte Maluș, pe seama parohiei Iacobi, protopopiatul Turda și diacon, pe tânărul Ovidiu Florin Tertîș. Acordă celor doi ierarhi prezenți „Engolpionul și Crucea Transilvană”. Conferă domnilor Teofil Ovidiu Mureșan și Adrian Simion Mureșan, distincția „Crucea Transilvană”.

Împreună cu PS Lucian și PS Visarion, face o vizită la Campusul Teologic „Nicolae Ivan”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Iustin Sigheteanul, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmarului.

14 noiembrie

Primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei.

La Facultatea de Teologie, împreună cu ierarhii invitați, participă la Simpozionul Internațional „Educație și Mărturisire. Formarea creștină a tinerilor în spiritul viu al Tradiției”. Susține o comunicare.

15 – 19 noiembrie

Efectuează un pelerinaj în Sfântul Munte Athos din Grecia. Miercuri, 16 noiembrie, în Paraclisul „Sfântul Pantelimon” de la Mănăstirea Vatoped, slujește Sfânta Liturghie. Este însoțit de PC Arhid. Dan Grigore Văscu, directorul tehnic al postului de radio „Renașterea” și de PC Diac. Petru Buta de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

20 noiembrie

În paraclisul Mănăstirii Rila din Bulgaria, împreună cu Preasfințitul Părinte Evloghie, Episcop de Adrianopol și stareț al mănăstirii, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

21 noiembrie (Intrarea Maicii Domnului în Biserică)

Cu prilejul hramului, în biserica parohiei Gherla I (parohi: Pr. Vasile Săsarman și Vasile Ciciovan), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe diaconul Ovidiu Florin Tertîș, pe seama parohiei Așchileul Mare, protopopiatul Cluj I și diacon, pe tânărul Ionuț Grigore Rodilă. Este însoțit de PC Arhid. Dan Grigore Văscu, directorul postului de radio „Renașterea”.

În parohia Muntele Băișorii, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Ioan Mija) săvârșește slujba de sfințire a unei fântâni și a unei icoane amplasate acolo. Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă doamnei Minodora Susana Luca, primarul comunei Băișoara, distincția „Crucea Transilvană”.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Ilie” de la Băișoara.

22 noiembrie

La Biblioteca Județeană din Bistrița, săvârșește slujba de sfințire a bustului poetului național George Coșbuc și participă la seminarul de istorie „Mihai Viteazul, apărător al creștinătății”. Susține o comunicare.

În localitatea Chețiu, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Marius Teodor Cornea), săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la casa parohială. Rostește un cuvânt de învățătură.

23 noiembrie

În capela din incinta Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj (slujitor: Pr. Radu Procopie Cotuțiu), săvârșește slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare cu prilejul întâlnirii clerului militar din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

24 noiembrie

La Centrul Eparhial din Baia-Mare, în calitate de locțiitor de Episcop al Maramureșului și Sătmarului, prezidează ședința Permanenței Consiliului Eparhial.

La Cinema „Florin Piersic” din Cluj-Napoca, asistă la conferința „Glăsuind în neguri” susținută de maestrul Dan Puric.

25 noiembrie (Sfânta Muceniță Ecaterina)

Cu prilejul hramului, în capela Gimnaziului Teologic din Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Sala „Firenze” a Hotelului „Grand Italia”, participă la lansarea cărții „Politically (IN)CORRECT” a domnului Vasile Sebastian Dâncu, Vice Premier în Guvernul României. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

26 noiembrie

În capela protopopiatului din Huedin, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Casiana, fiica părintelui protopop Dan Lupuțan. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Protos. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

27 noiembrie

În biserica din Corvinești, protopopiatul Beclean, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotoneste într-un preot, pe diaconul Ionuț Grigore Rodilă, pe seama parohiei Bogata de Sus, protopopiatul Dej.

Săvârșește slujba de sfințire a noii case parohiale din localitate. Hiroteseste într-un iconom, pe părintele paroh, Vlad Rareș Murgoi. Acordă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, domnului Emil Radu Moldovan, Președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud și domnului Ioan Cadar.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

28 noiembrie

În sala mare a Muzeului Mitropoliei, împreună cu domnul Academician Ioan Aurel Pop, Rectorul Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, realizează o emisiune pentru Televiziunea Trinitas.

Face o vizită în parohia „Sfinții Ioachim și Ana” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Mihai Racolța), în vederea stabilirii amplasamentului pentru construcția noii biserici. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baci, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La Facultatea de Teologie, participă la momentul lansării cărții „Patericul Mare – Colecția tematică”, ediție reprezentând traducerea din limba greacă a Părintelui Profesor Univ. Dr. Constantin Coman de la Facultatea de Teologie din București. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

29 noiembrie

La demisolul Bisericii „Sfinții Trei Ierarhi și Sfânta Treime” din Feldru, protopopiatul Năsăud, săvârșește slujba înmormântării adormitei într-un Domn, Crina Florina Narcisa Cărcu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

30 noiembrie (Sfântul Apostol Andrei)

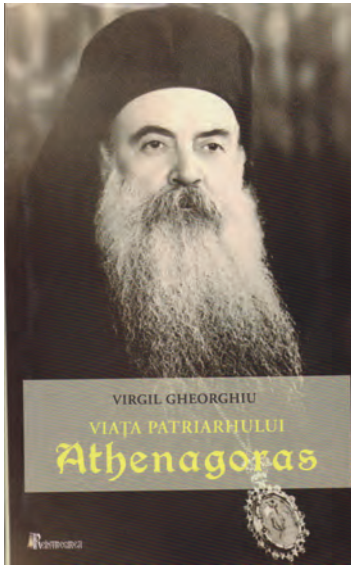
În Catedrala Mitropolitană, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Primește la reședință, preoți și credincioși, autorități centrale, județene și locale, civile și militare, veniți să-l felicite cu prilejul zilei onomastice.

Face o vizită la Spitalul de Ortopedie din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Eugen Mera).

Face o vizită pe șantierul Centrului Misionar-Social „Sfântul Apostol Andrei”, de pe Calea Turzii.

A consenmat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Virgil Gheorghiu, *Viața Patriarhului Athenagoras*, trad. Cristian-Dumitru Moldovan, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2009.

Între volumele publicate de Virgil Gheorghiu, un loc aparte îl ocupă biografiile dedicate unor personalități ce au marcat istoria lumii. În această categorie se înscriu romanele: *Ioan Gură de Aur, atletul lui Hristos* (trad. Maria-Cornelia Ică, Editura Deisis, Sibiu, 2004), *Sfântul*

Ambrozie al Milanului (trad. Gheorghiu Ciocoi, Editura Sophia, București, 2013), *La jeunesse de docteur Luther* (Librairie Plon, Paris, 1965), *Viața lui Mahomed* (trad. Gheorghiu Ciocoi, Editura Sophia, București, 2016) și *Viața Patriarhului Athenagoras* (trad. Cristian-Dumitru Moldovan, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 2009).

Din nefericire, spre deosebire de *Ora 25* (trad. Monique Saint-Come, Librairie Plon, Paris, 1949), sau de celelalte lucrări în cadrul cărora se vorbea despre dictatură și urmările ei nefaste, despre exilul românesc sau despre alte chestiuni ce interesau, la acea vreme, mediul cultural occidental, această categorie nu s-a bucurat însă de receptarea și dezbaterile generate de ele (a se vedea, de exemplu: Carl Isabel Lundberg, “Review – The twenty-fifth hour”, in *Manas*, vol. 3, No. 31, 1950, pp. 5-7; Gabriel Marcel, “Preface”, în Virgil Gheorghiu, *La vingt-cinquieme heure*, trad. Monique Saint-Come, Librairie Plon, Paris, 1949, pp. I-IX; Mircea Eliade, *Europa, Asia, America...*, vol. 3 – Corespondență R-Z”, Editura Humanitas, București, 2004, p. 545; Marin Preda, *Viața ca o pradă*, Editura Curtea Veche, București, 2010, pp. 265-266; Monica Lovinescu, *La apa Vavilonului*, Editura Humanitas, București, 1999, pp. 89-91), în ciuda frumuseții și a importanței ei.

Viața Patriarhului Athenagoras, asupra căreia ne vom opri în rândurile următoare, este una dintre lucrările valoroase ale genului, care a cunoscut din păcate, pe nedrept, o proastă receptare din partea criticii vremii ei. În realizarea ei, scriitorul, mânat de pasiunea pentru Patriarhul constantinopolitan căruia i se datorează ridicarea anatemei din anul 1054 și redeschiderea unui dialog real cu spațiul catolic, a efectuat o investigație amplă, pătrunzând atât în profunzimile biografiei celui prezentat, cât și în gândirea lui, pe care a investigat-o cu multă pasiune.

Cu scopul de a-i oferi cititorului o lucrare complexă, el a călătorit atât în locurile de naștere ale sale, pe țărmurile Epirului, cât și în capitala de altă dată a Bizanțului, unde-și avea sediul ierarhul (fiind, de altfel, invitatul său), sau în anumite locuri în care acesta a păstorit sau s-a format. Marcat de ceea ce a descoperit acolo, părintele Gheorghiu a încercat să prezinte cititorului său incursiunea în biografia lui Athenagoras pornind de la propriile note de călătorie. Astfel, de exemplu, capitolele dedicate copilării lui, se constituie într-o frumoasă intercalare a pasajelor ce descriu momente de la începutul vieții personajului prezentat și a celor ce conțin descrieri ale plaiurilor lui natale, prezentate însă prin ochii scriitorului. Frazele scurte, ce alternează dialogul cu descrierea sau narațiunea, sunt deja parte a unui stil cu care cititorul ce a parcurs mai multe dintre operele ce poartă semnătura iereului Virgil, e acomodat. Un stil specific, unic în literatura românească. În aceeași categorie se încadrează și parantezele ce întreprind aparent descrierea unor momente și pasaje spre a

oferi informații despre obiceiuri, stări de fapt, evenimente istorice sau cutume bisericești, al căror scop nu este altul decât ușurarea lecturii și familiarizarea celui care parcurge lucrarea cu anumite aspecte specifice ale contextului descris. Altfel spus, scriitorul se străduiește, prin intermediul lor să-l transpună pe cel care-l însoțește în periplul prin lumea slovelor în diferite locuri și timpuri, prin intermediul acestor elemente literare.

Toate acestea, alături de conținutul propriu-zis al biografiei romanțate, structurată, după părerea noastră deloc întâmplător, pe treizeci și trei de capitole, contribuie la reușita demersului literar. În cadrul lui, autorul nu-i vorbește celui căruia i se adresează doar despre personajul pomenit, ci-l teleportează efectiv în locul în care el însuși se află, făcându-l atent până și la detalii. Iată un astfel de exemplu:

„Sosesc în Fanar. La sfârșitul primăverii din 1968. Privesc Cornul de Aur. Niciodată nu am văzut o apă mai curată. De milenii, zi și noapte, se aruncă aici tot felul de gunoaie. Toate canalele, toată mocirla, toate gunoaiile din port, din case, din piețe sunt aruncate în apa Cornului de Aur. Vapoarele, *Harabele* își înecă aici gunoaiile, își golesc latrinele. Și apa tot curată este. Aici, în Cornul de Aur, este imposibil să poluezi apele. Marea este întotdeauna curată. Ca o lacrimă. Am cerut o explicație. Căci toate apele din toate porturile lumii sunt murdare. Chiar și în larg, apele mărilor și oceanelor sunt astăzi murdare” (pp. 254-255).

La fel de atent e preotul scriitor și la descrierea personajului principal. Lecturând pasajele în care-l prezintă, cititorul are impresia că el se găsește aievea în fața lui. Nu întâlnește însă o prezență himerică, distantă, așa cum sunt adesea cele din paginile unor opere în cadrul cărora primează principiile estetice, ci cu un om drag, un prieten apropiat. Descrierile lui Virgil Gheorghiu au marea harismă de a umaniza personajul prezentat. Ele ar putea fi, cu certitudine asemănată cu imprimantele 3D ale zilelor noastre, având totuși multe caracteristici în lus față de acestea. Athenagoras descris de el nu e doar o hologramă tristă, o plăsmuire imaginară cu valențe artistice, un personaj închis între copertile unei cărți, ci o ființă care, din închisoarea slovei, emană viață și căldură. Scriitorul reușește să evidențieze acele caracteristici ale lui care subliniază calitățile sale patriarhale:

„Primul lucru care te surprinde când te găsești în fața lui este că e frumos. Este nespuse de frumos. Foarte frumos. Poți să stai în fața Sanctității Sale Athenagoras ore întregi, fără să spui un cuvânt, la fel cum stai în fața oceanului sau a vârfului Mont Blanc. Pentru a-l privi. Îți este de ajuns. Persoana lui este o capodoperă a naturii. Athenagoras e un călugăr autentic. În primul rând, e călugăr prin frumusețea sa. Deoarece călugăr, în limba greacă se spune „kalos geron”, ceea ce înseamnă „bătrân frumos, sau pe scurt, kalogeros. Nimănuși nu i se potrivește mai bine numele ede călugăr, de bătrân frumos, decât patriarhului Athenagoras” (p. 32).

Acestea sunt însă doar câteva dintre pasajele care fac din biografia, dedicată de cunoscutul și controversatul părinte scriitor Virgil Gheorghiu Patriarhului care a adus o contribuție importantă pentru Ortodoxia contemporană. Traducerea românească frumoasă și elegantă, realizată de domnul Cristian-Dumitru Moldovan și designul atractiv al ediției românești, fac din lucrare o operă ce trebuie apodictic, să se numere atât între lecturile celor pasionați de viața și opera autorului ei, cât și între cele ale iubitorilor literaturii române sau a cărților bine scrise în general. De aceea, nu putem decât să semnalăm și să recomandăm acest roman, invitând cititorul dornic să cunoască mai multe aspecte privitoare la spațiul nostru confesional din secolul trecut, să se aplece cu interes asupra ei și să pătrundă în universul complex ilustrat cu măiestrie de autor.

Ierom. Maxim Morariu

COMITETUL DE REDACȚIE:**Președinte:**

IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pinte, Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Protos. Benedict Vesa,

Despre sărbătoarea Nașterii Mântuitorului, despre prietenie, despre Lumină și știință, despre apropierea de Iisus Hristos – în cadrul serilor duhovnicești organizate de ASCOR Cluj

Tatiana Onilov

Ln perioada postului Crăciunului, ASCOR Cluj-Napoca a organizat tradiționalele seri duhovnicești. Întâlnirile de anul acesta au adus atât invitați consacrați și bine cunoscuți publicului clujean, cât și personalități care nu au mai luat parte la conferințele de la Cluj-Napoca.

Părintele diacon Ioan Caraza, slujitor la parohia bucureșteană Miron Patriarhul și profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, conferențiar universitar specializat în Teologia Patristică, a fost la Cluj pentru a doua oară. După ce în timpul postului Paștelui a impresionat prin vastele cunoștințe în domeniul patristic, membrii ASCOR au dorit cu tot dinadinsul să îl mai invite pe distinsul profesor și slujitor al lui Dumnezeu. Astfel, în prima săptămână a postului, chiar înainte de sărbătoarea Intrării Maicii Domnului în Biserică, Părintele diacon Ioan Caraza a pus în discuție tema: *Copilărie și Adolescență în lumina Întrupării Mântuitorului Hristos – cel de-al doilea Adam*. Cei prezenți la conferință au avut prilejul de a descoperi noi înțelesuri ale Tainei Întrupării Mântuitorului, ale pregătirii Maicii Domnului de a deveni sălaş al Ziditorului său. „Maica Domnului s-a pregătit pentru adolescență, pentru Bunavestire, pentru că la Templu Ea s-a împărtășit de cele ale Tatălui, a primit Darul Întrupării Mântuitorului. La început de post, avem icoana Maicii Domnului care este primită în Biserică. Această icoană este pentru pregătirea noastră. Trebuie să ne pregătim să ne păstrăm inima curată”, a afirmat invitatul. Potrivit conferențiarului, inima creștinilor poate să rămână curată doar prin jertfelnicie, doar prin dăruire, prin uitarea de sine, prin luarea și asumarea Sfintei Cruci. „Aceasta este taina pregătirii noastre – să avem inimă curată.” De asemenea, Părintele diacon Ioan Caraza a mai explicat publicului că pregătirea venirii Mântuitorului pe pământ s-a făcut prin nașterea Sa, fiind, astfel, descoperită, Taina Prunciei. În opinia cunosătorului în excelență a Vechiului și Noului Testament, pentru a trăi și pentru a înțelege această taină, creștinii trebuie să cinstească și trebuie să vadă în Nașterea Mântuitorului Jertfa lui Dumnezeu pentru omenire.

Cel de-al doilea invitat, Părintele diacon Sorin Mihalache, profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, cercetător în domeniul teologiei și al științelor exacte, dar și al psihologiei și filosofiei, cu un vast bagaj de cunoștințe, fiind și realizator la postul de televiziune Trinitas TV, a captat atenția clujenilor cu subiectul *Lumina Celui Nevăzut*. Seara duhovnicească a fost una cu totul aparte, întrucât invitatul a vorbit despre înțelesurile *Luminii* prin prisma descoperirilor mai noi și mai vechi din domeniul fizicii, dar și despre ceea ce spun Sfinții Părinți referitor la lumina creată și cea necreată. Întâlnirea a fost deosebită

și pentru că s-a vorbit mult despre Creație, despre nenumăratele motive pentru care oamenii ar putea fi uimiți și copleșiți în fața Creației lui Dumnezeu. Iar această uimire, potrivit diaconului Sorin Mihalache, ar da naștere la smerenie, la conștientizarea faptului că toată frumusețea lumii este dăruită în mod gratuit omului. „Avem atât de mult material pentru Doxologie!”, a afirmat invitatul. În opinia atentului cercetător, în zilele noastre, nu este suficient să fim doar niște buni cunoscători ai Scripturii, ci este nevoie să avem cunoștințe și în științele exacte, pentru că, de

multe ori „fizicienii sunt niște apologeți. Prin descoperirile lor, prin uimirea lor, ei trag alarma și ne vorbesc despre frumusețea lumii”. Totuși, pentru interpretarea descoperirilor din domeniul științei trebuie să existe și buni cunoscători ai Teologiei, pentru că doar în acest fel se va putea da o explicație corectă, o direcționare spre lucrarea lui Dumnezeu, care stă în spatele oricărui fenomen al naturii, al pământului, al Universului. De-a lungul seriei duhovnicești, publicul a avut prilejul să afle de la eruditul invitat că mulți dintre cercetători, fizicieni, care au studiat temeinic și îndelung legile naturii, Creația, au încercat să demonstreze că lumea a fost creată întâmplător, dar după ce au găsit lucruri prea mari în Creație, s-au apropiat de spiritualitate, au avut și o altfel de abordare. Iar această schimbare de atitudine se petrece de multe ori după ce savanții se apleacă asupra decodificării luminii. „Lumina este cea care îi covârșește pe cercetători. În știință, lumina demonstrează în ce mod Universul este constant pentru om. Înțelegem tot ce se întâmplă în Univers prin intermediul luminii. Lumina îi povestește omului despre lume, iar fizicianul decodifică ceea ce transmite lumina, el știe ce se întâmplă cu fiecare foton”, a afirmat Părintele diacon Sorin Mihalache.

Despre prietenie a vorbit Părintele profesor Vasile Mihoc, un invitat mult așteptat și îndrăgit de clujeni. Abordarea subiectului a fost din mai multe perspective. În deschiderea seriei duhovnicești, Părintele Constantin Mihoc a vorbit despre suprema prietenie, cea a Mântuitorului nostru Iisus Hristos – o prietenie până la jertfă, o prietenie pentru recuperarea omului –, spunând că: „Mântuitorul ni l-a revelat pe Acest Dumnezeu, Care și-a dat viața pentru noi”. Potrivit invitatului, creștinii, având modelul Mântuitorului, sunt chemați să aibă dragoste față de toți semenii. Iubirea la care suntem invitați să ajungem, cea fără limite, cea care ne face după chipul lui Tatălui, unește creștinii, făcându-i frați între ei. Totuși, Părintele Vasile Mihoc a ținut să sublinieze faptul că există o diferențiere între fraternitate și prietenie, spunând că prietenia este greu de definit. „Dacă ești credincios ai tot mai mulți frați. Dar, oare, se poate spune că ai și prieteni mai mulți?”, s-a întrebat invitatul, continuând cu argumentarea că prietenia este mult mai solicitantă și mai presus de fraternitate,

este mai mult decât această legătură de rudenie. „Se poate spune că avem o mulțime de frați cu care ne adunăm ca să fim împreună, dar, în raport cu ei, există anumite limite; lor nu le putem spune totul, pe când unui prieten îi spunem ceea ce nu le putem împărtăși apropiaților. Este vorba despre o încredere pe care nu o ai față de altcineva”.

Frumos a punctat invitatul faptul că fiecare om ar trebui să aibă măcar un singur prieten pentru care să își dea viața, dar și măcar un prieten care să își pună viața pentru el. Din această perspectivă, a prieteniei jertfelnice, a prieteniei dăruitoare, se pot explica toate actele de vitejie, toată istoria creștinismului avându-și sorgintea în actul de dăruire pentru ceilalți, mucenicii mărturisitori fiind un exemplu în acest sens. Părintele Vasile Mihoc a mai vorbit despre prietenia dintre soți, despre prietenia dintre duhovnic și ucenic, dintre oameni și sfinți, spunând că pentru toate categoriile de prietenii este foarte important să cauți oameni cu care să îți fie drag să vorbești, să îți petreci timpul, oameni de care să îți fie dor. „Este foarte important să zidești prietenia!”, a fost îndemnul invitatului pentru toți cei care astăzi observă că omenirea se degradează, că oamenii se însingurează și se izolează și care ajung să își plângă de milă. Printre marii prieteni ai creștinismului, Părintele Vasile Mihoc i-a amintit pe Sfinții Trei Ierarhi, despre care se spune că erau un suflet în diferite trupuri. De asemenea, un exemplu de prietenie este

și cel al Sfântului Apostol Pavel și ucenicul său Timotei.

Mai aproape de Hristos a fost tema pe care a propus-o spre discuție Părintele Teofil Roman, ecleziarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca. Pentru a fi aproape de Mântuitorul, Părintele Teofil Roman a spus că este important să fim mereu în stare de trezvie, de vigilență, se priveghem, ca să nu cădem în ispită. Invitatul a enumerat mai multe modalități de a fi aproape de Ziditorul nostru. Participarea la Liturghie și Împărtășania cu Trupul și Sângele Mântuitorului este, potrivit invitatului, modul prin care ne unim cu Iisus Hristos prin Sfintele Taine. „Prin Euharistie întreținem viața noastră întru Hristos, pentru că viața noastră fără Hristos este moarte. Prin participarea la Liturghie și prin împărtășirea cu El, Mântuitorul devine viața vieții noastre. El pătrunde tot mai adânc și arde spiniile patimilor, ne curățește chipul, devenim după chipul Lui. Așadar, să nu pierdem nici un prilej de a participa la Liturghie”, a îndemnat Părintele Teofil Roman. Postul, rugăciunea, slujirea aproapelui, răbdarea suferințelor și a nedreptăților, gândul la moarte și pregătirea pentru trecerea în veșnicie sunt alte modalități prin care fiecare creștin se poate apropia de Cel pe Care Îl poate descoperi în inima sa.

În afară de tradiționalele seri duhovnicești organizate în zilele de joi, anul acesta ASCOR Cluj a inițiat întâlniri cu personalități marcante și în zilele de luni. Astfel, în timpul postului Crăciunului, la Cluj au fost prezenți doctorul în antropologia religiilor, scriitorul și realizatorul de emisiuni radio și TV, profesorul Marius Vasileanu, care a vorbit despre mișcarea *Rugului Aprins* și despre Părintele Daniil Sandu Tudor, precum și președintele Fundației Creștine *Părintele Arsenie Boca*, Cristian Filip, care a vorbit despre *Prezența Mântuitorului și viața duhovnicească din temnițele comuniste*. Tot într-o zi de luni, în campusul universitar Hasdeu au fost prezenți și Părintele Iustin Miron și Părintele Pantelimon Șuşnea. Monahii au pus în valoare Taina Sfântului Maslu și au răspuns la întrebările tinerilor care au participat la această întâlnire de duh.

Mulțumesc pentru firesc... mărturie despre Ceata „Sfântul Ioan Valahul”

Nicoleta-Andreea Sicoe

Lra început de aprilie 2015, cu puțin timp înainte de Săptămâna Patimilor. Am plecat de la lucru cu o oră mai devreme; trebuia să ajung cu ceva timp înainte să începă. Toată ziua așteptasem cu nerăbdare, dar și cu o oarecare neliniște acest moment. Am intrat în sală. O parte din Ceata „Sfântul Ioan Valahul” era deja acolo. Peste tot, pe scenă, în jurul scenei, în culise, pe primele scaune erau costume; unii dintre noi își probau acum piesele de port românesc pe care urmau să le poarte. Se făceau ultimele pregătiri înainte de repetiția finală. Cum ies din „culise” (una dintre intrările de lângă scenă), dau cu ochii de unul dintre colegi (care a devenit mai apoi unul dintre prietenii apropiați din Ceată); era alb, avea buzele albe ca varul. „Ești bine?”, îl întreb. Îmi răspunde cu un „Da”, atât de hotărât pe cât se putea în momentele acelea. Avea și el emoții, ca mulți dintre noi; sau majoritatea. Parcă aș fi căutat pe cineva de care să „mă prind”, cineva mai sigur pe ceea ce urma să se întâmple.

Eram o mână de oameni, de copii adunați din drag de folclor, de muzică și de firesc. De simplitate. Puțini dintre noi au studii muzicale. Ceilalți am fost îndrumați de către aceștia și de către un prieten al Oanei-Raluca Băila (coordonatoarea Cetei sau „mama noastră”, cum o mai alintăm uneori), Sergiu Negreanu. După repetiția finală, căutam confirmarea lui: „O să fie bine. Dați tot ce puteți”, ne încuraja cu privirea, dar se simțea că e și el emoționat. Roxana Dincă, psiholog de formare, făcea cu noi „instrucție” pe tehnici de autocontrol și stăpânire a emoțiilor; sau, cel puțin, folosirea acestora în mod constructiv.

Toate acestea se întâmplau pentru spectacolul „Despre stările sufletului în doine și hori”, care se ținea la Casa Universitarilor și care era primul din seria spectacolelor cu public mai „larg”. Primul de acest gen pentru Ceată, iar pentru mine, primul alături de ei.

Doamne, ajută-ne să aducem bucurie!

Îmi aminteam spusele Părintelui nostru duhovnic din dumini-ca dinaintea evenimentului; zicea că atunci când se gândește la acest recital de doine, îi vin în minte cuvintele: „Iată Eu vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor” (Matei 10: 16). Știu că a mai spus și alte cuvinte încărcate de nădejde, însă mie acestea mi-au rămas în minte. Știam însă că se roagă pentru noi. Mi-am amintit atunci, cred, de toți sfinții de care știam și despre care îmi închipuim că ar avea „de-a face” cu muzica. Mă rugam Sfântului Ioan Valahul, ocrotitorul nostru, Sfintei Cecilia, ocrotitoarea muzicienilor, Sfântului Efreem, Maicii Domnului, cred că și Sfântului Nicolae. Și-apoi, mi-am amintit de Sfântul Ioan Gură de Aur. Mă rugam: „Fă ca și gurile noastre să fie de aur. Fă să aducem bucurie, indiferent de cât de bine va ieși totul din punct de vedere tehnic. Să aducem bucurie oamenilor adunați, prietenilor pe care i-am invitat, oamenilor de la Biserița, Părintelui nostru”.

După repetiția finală, Oana și Sergiu au rămas pe scenă ca să facă o introducere a ceea ce urma să se întâmple, iar noi, ceilalți, am ieșit afară, la intrarea principală. Nu știu cât timp au vorbit ei, nu știu cât a durat până am intrat cu toții, însă îmi amintesc de momentul acela ca de o Vecernie; a fost ca o rugăciune. Ne pregăteam să intrăm. Parcă nimeni nu mai voia să spună nimic. Ne priveam doar într-un fel de tăcere cu rugăciune. Aveam lumânări aprinse în mână, deoarece urma să intrăm cântând cântecul „Nu-i lumină nicări”, din repertoriul domnului Grigore Leșe. Ne-am rugat împreună înainte să intrăm. Se simțea un fel de pace, de dragoste, o comuniune pe care o simt aproape de fiecare dată în

întâlnirile noastre, dar mai ales atunci când ne pregătim pentru vreun eveniment de o amploare mai mare. Am intrat cântând, cu lumânările în mână. Mi se părea că îi știu pe toți oamenii aceștia dintotdeauna. Parcă crescuserăm laolaltă. Eram adunați cu toții acolo pentru a aduce bucurie prin ceea ce ne era nouă drag. „Doamne, ajută-ne să aducem bucurie! Sfinte Ioane...”. Toată neliniștea parcă dispăruse. Fusese înlocuită de o pace frumoasă, odihnitoare. Știam că trebuie să cânt, înconjurată de oameni dragi (care au devenit în timp și mai dragi) și pentru oameni dragi. Mai simțeam că sfinții ne auziseră rugăciunile.

Și am cântat. Unii dintre noi au recitat. Din când în când, după câte o *hore* sau o poezie, se auzea sunetul toacei. Bogdan Dincă avea sarcina să aducă pe scenă sunetul acela care ne ducea parcă într-o altă lume; care îndemna la reculegere, la cuminenie, care amintea de mistic (după cum îmi spusese apoi câțiva dintre prietenii apropiați pe care îi invitase).

A fost multă vreme cea mai frumoasă experiență pe care am trăit-o în Ceată. Cea mai frumoasă cu „public”, pentru că apoi au urmat altele. Și, cu cât mă gândeam mai mult la „cel mai frumos moment cu Ceata”, cu atât găseam mai multe și nu mă puteam decide asupra unuia. Nici acum nu cred că pot.

Sfinții au rânduit în așa fel, încât în seara aceea oamenii adunați acolo s-au bucurat. S-a bucurat și Părintele nostru (care pe atunci pentru mine era „Părintele Ciprian”. A devenit ulterior „Părintele nostru”, adică și „Părintele meu”. A fost prima dată când mi-a spus pe nume: „Andreea noastră”. M-am simțit pentru prima dată, cred, mai „serios” parte din comunitatea ASCOR Cluj). Cântasem o *hore* despre înstrăinare, din repertoriul doamnei Zamfira Mureșan, din Ținutul Lăpușului. Purtam în mine dorul de casă, de părinți, de Țara Moților și de „moții” mei, dar în același timp realizam că nu-s deloc „printre străini” – așa cum spunea un vers al cântecului. Eram „acasă”. Un alt fel de acasă. Cele două lumi, cea a copilăriei petrecute într-un sat de munte din Munții Apuseni – Sohodol („acasa copilăriei mele”) – și lumea prezentului, derulată pe străzile Clujului, își dădeau mâna pe o scenă...

Bucurie ne-a dăruit Domnul și nouă, Cetei. Nu ne mai dădeam duși. Parcă nu ne puteam desprinde unii de alții. Aveam să aflui mai târziu că așa avea să fie de fiecare dată. După fiecare „spectacol oficial”, noi mai aveam cel puțin unul, „noi de noi”. Aceasta, atunci când cântecele nu continuau pe drum spre Hasdeu sau spre casă.

Regăsirea firescului

Am ajuns în mijlocul Cetei în urma unei șezători pe care o pusese „în scenă” în Hasdeu. Știam de mai mult timp de ceea ce fac ei, dar nu avusesem curajul să mă apropiu. Dădeam vina pe lipsa timpului, mă gândeam și că ar fi o nepotrivire între formarea mea profesională (lumea IT-ului) și lumea satului, pe care credeam că n-am s-o mai aflui niciodată decât în amintirile din poveștile mamei și ale bunicii și în concedii sau vizite pe acasă. Aveam să aflui apoi că nu-i niciun fel de incompatibilitate, ci mai degrabă echilibru. Am întâlnit în ultimul timp multe persoane care lucrează în programare sau în domeniul „real” și au o afinitate față de folclor, de cântecele noastre, de tradiții, de dansul românesc. Cred că omul, în sinea lui, caută firescul. Nu suntem creați să stăm închiși „între betoane”, fie cele ale zidurilor văzute, fie ale celor nevăzute. În sfârșit; îi văzusem, mi-eram dragi, îi priveam cu admirație și cu o oarecare neputință. Cu un dor ascuns, ascuns cu grijă și meticulozitate. Parcă nu-mi dădeam voie mie însămi să-mi fie dor. Îmi forțam inima să „tacă în piept”. Mi-era dor însă. Mi-era dor să îmbrac portul românesc. Mi-era dor de cântec. Mi-era nespuse de dor de serile de vară petrecute cu sora și cu prietenii din sat sub corcodușul din fața casei părinților mei, cântând. Mi-era dor de bunica și de serile în care mă asculta repetând *hori* (despre care atunci știam că se numesc doine), de cele mai multe ori fără să fie întrebată dacă dorește să fie „spectator”. Mi-era dor de momentele în care cântasem alături de sora mea la evenimentele locale. Mi-era dor de vremea în care le cântam vitelor și oilor

pe câmp sau de atunci când „ne întreceam” cu niște prieteni din copilărie care cântau „peste vale” (după câteva ore de coasă sau când se duceau cu vitele la păscut).

Se adunase în mine dorul acesta de ceea ce făcea parte din mine și mă încăpățânam să-l adorm. Credeam că toate acestea dispăruseră odată cu alegerea profesiei. O vedeam ca un fel de „sacrificiu”, un „tribut” plătit pentru ceea ce alesesem. Cred că acesta era motivul pentru care multă vreme nu mi-a plăcut ceea ce făceam. Cât mă înșelasem... Dumnezeu are modul Lui frumos de a așeza lucrurile și de a le renaște dintr-un fel de cenușă atunci când totul pare pierdut. Și acestea renasc mai vii și mai frumoase ca niciodată; așa cum n-am visat măcar. Nici subconștientul nu știuse că se poate să fie mult mai frumos.

La șezătoarea aceea i-am urmărit „cu inima în gât”. Ceea ce ei puneau în scenă ne povestiseră mama și buna sau chiar trăisem o mică parte. Îmi ardeau picioarele, parcă voiau să alerge în mijlocul lor. Parcă voiam să le spun: „O parte din ceea ce faceți voi aici, eu am trăit. Aș vrea să vin și eu cu voi”. A fost ca o îndrăgostire, ca și atunci când simți că „pică cerul peste tine” dacă nu faci ceva, dacă nu spui ceva, dacă mai taci.

Eram îndrăgostită definitiv și iremediabil de oamenii aceștia și de ceea ce aduceau ei. Mă trezeau. Aduceau la iveală partea aceea din mine care voia să fie eliberată. Purtam (port) în mine satul acela micuț de munte, cu toate ale lui. Era o poveste ce se voia trăită, spusă. Aveam șansa să retrăiesc firescul, după ce multă vreme nu-mi găsisem locul în „orașul acesta aglomerat”.

După un timp, mi-am făcut curaj și i-am scris Oanei. Și Oana a răspuns mesajului meu copilăresc prin care îmi exprimam dorința de a fi între ei, măcar și la spălat vase. A răspuns frumos, cu toată inima. La insistențele unei prietene dragi, Roxana-Felicia, Oana m-a ascultat cântând și a găsit ceva care să se potrivească și timbrului meu vocal. A urmat apoi ceea ce descriam la început.

Pe ploaie, pe vânt, concertele ne-au încălzit inimile...

Zilele se scurgeau diferit de până acum. Erau (și sunt) mai încărcate, dar adunam energie de la fiecare repetiție, de la fiecare întâlnire. Nu conta că mă prindea ora 23:00 pe stradă. Unul din cele mai frumoase momente a fost acela când, după o repetiție, am cântat în ploaie, în stația de autobuz, patru oameni sub o singură umbrelă. De multe ori nu mai conta oboseala, foamea... Eram împreună și ne bucuram. Cred că am „întinerit” anul acela cu cel puțin trei ani. Dacă acasă, în sat sau la Casa de Cultură din Câmpeni simțeam că nu-mi găsesc locul, aici, în Ceata „Sfântul Ioan Valahul”, am fost primită așa cum sunt. Cu „bruma de talanți” semănați de Domnul în sensul acesta și cu drag, mult drag de folclor și de om. Dar și cu neajunsurile mele. Am fost primită așa cum sunt și am fost ajutată să cresc.

Au urmat apoi „expediții” prin Maramureș la „cules” de folclor. (N-am să-l uit pe domnul Nicolae Pițig din Lăpuș petrecându-ne, stând pe un răzor, îmbrăcat în *cămeșă* de port lăpușean, care era făcută pentru a fi purtată la stână – unde l-am și găsit. Ne făcea cu mâna și ne-a spus: „Să știți a lui Dumnezeu, măi copii! Să știți a lui Dumnezeu!”). Au urmat repetiții pentru ritualul de seceriș ce se face în ziua Pogorării Duhului Sfânt. Apoi, Vecernia plecării genunchilor în ploaie, în straie românești. Înotau picioarele în cizme și hainele ni se lipiseră de corp, încât se și luase vopsea de pe zădii pe poale. Dar toate acestea nu conta; ne bucuram. În ziua aceea „biletul nostru de autobuz” a fost portul românesc, câteva cântece și bucuria copilărească. A urmat „colindatul” prin unele parohii din jurul Clujului cu obiceiul de seceriș; horitul pe dealurile Mureșului în port popular, la prietena noastră, Maria-Ioana; repetițiile pentru sărbătoarea Sfântului Nicolae și colindatul dintre concerte; cântatul pe ulițele satelor sau pe străzile Clujului... Apoi, anul acesta, nunta de basm (nunta lui Sergiu și a Andreei, la Găbud). E o bucurie cuminte, dar puternică, frumoasă, să vezi un alai de nuntă în straie românești, venind în frunte cu mirele îmbrăcat tot în port românesc, cu cămașa cusută de către mireasă fără ca el să știe dinainte. Apoi, hora din curtea casei miresei...

Toate acestea îmi par desprinse dintr-un basm sau dintr-o po-

Echipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com